

nové bratrské listy

2004/I

„On svým andělům vydal o tobě příkaz, aby tě chránili na všech tvých cestách”

z obsahu:

Nebe a země pomínou...

Církev v obrazech (1)

Zdravá víra směřuje ke zralosti

Těžké časy Jednoty před 500 lety

Muž v černém (J. Cash)

Příloha - A. G. Spangenberg (1)

obsah

biblická úvaha

Nebe a země pomínou... (J. Polma)
církev v obrazech (1) (O. Halama)
zdravá víra ve zdravé církvi
1. - směřuje ke zralosti (Zd. Vojtíšek)
církev a já (J. Halama st.)

dějiny

Těžké časy Jednoty... (2) (J. Just)

unitas fratrum

S odvahou do budoucnosti (1)
(D. Crews, R. Starbuck, př. M. Ulrichová)
40let "Zhan - Phan - Ling"

naš seniorát

Výtvarná dílna na turnovské faře (B. K.)
Setkání mládeže seniorátu (Iva Š.)
Seniorátní den (J. Polma)
Vánoční hra v Praze (L. Lebovcová)
Vánoce Na Sboře (OH)
O webu (J. Kouba)

ekumena

Světový den modliteb (MU)
Seminář VERITAS

kultura

Muž v čemém (B. Kejř)
čtenáři čtou a píší
Ještě Pavel Glos (R. Halamová)
Křest chudých (P. Glos)

příloha

A. G. Spangenberg (M. Salewski)
A. G. Spangenberg: Idea Fidei Fratrum

Nové Bratrské Listy

Tento církevní časopis pro své členy a přátele vydává OCHRANOVSKÝ SBOR při ČCE v Praze.

Adresa: Hálkova 5, 120 00 Praha 2,
tel: 224 941 870

e-mail: u.f.praga@netforce.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

Milí čtenáři,

3 zahajujeme společně další (již 6.) ročník našeho
4 časopisu Nové Bratrské Listy. Děkujeme všem
6 příspěvatelům za jejich činnost, čtenářům za
9 jejich zájem a společně se těšíme na další
11 články, které se zde objeví. Páli bychom si,
14 aby se i Vaším prostřednictvím dostával tento
časopis k dalším lidem. Máte-li zájem, kontak-
tujte nejbližší Ochranovský sbor či redakci.

Jak už se stává běžným, bude nás po celý
16 tento ročník provázet několik stálých rubrik. V
Příloze se budeme seznamovat s A. G. Span-
16 genbergem (narozeným před 300 lety) a jeho
17 dílem Idea Fidei Fratrum. Důvod je jednodu-
18 chý - Ochranovská Jednota v prvních dese-
19 tiletích po svém vzniku 1722 nevytvořila (na
20 rozdíl od „staré“ JB) žádná vyznání víry, theo-
20 logické spisy... A tak je tento spis jedinečnou
příležitostí, abychom si udělali představu, na
21 jakých základech tenkrát stavěli, v co věřili, k
22 čemu směřovali ti, kteří vytvářeli Obnovenou
Jednotu bratrskou.

Poměrně značný prostor věnujeme ten-
tokrát tématu „Církev“. Výklady z Nového
24 Zákona nám k tomu přinese br. O. Halama, o
25 „Zdravé víře v zdravé církvi“ bude referovat
br. Zd. Vojtíšek, přineseme také osobní pohled
některého z našich kazatelů, jak církev pozná-
val a jak ji vnímá dnes. Ukázky z knihy „S
odvahou do budoucnosti“ nás seznámí s udá-
lostmi z 250leté historie Jižní americké provin-
cie. Věříme, že i další příspěvky si získají vaši
pozornost.

Vstupujeme i do dalšího roku našich životů
- sborových i osobních. Vstupujeme do něj s
nadějami, ale i s obavami, a proto se obrácíme
k Bohu s prosbou, aby nás vedl po dobrých
cestách, doprovázel nás svým milosrdenstvím
a dal nám v pokoji žít a pokoj ve svém okolí
působit. A to, milí čtenáři, přeji Vám všem i
Vaším blízkým.

Bohumil Kejř

Nebe a země pominou, ale má slova nepominou

Marek 13,31 - Heslo roku 2004

Bylo krátce před Ježíšovým zatčením. Dovedeme si představit, kam byla upřena Ježíšova mysl. A on slyší obdiv nad chrámovými stavbami. Jak jsou velkolepé a nádherné, jak je povznášející se dívat na výtvary lidských rukou!

Proč by se neměl Ježíšovi líbit Jeruzalém? Musí však v této chvíli podrazit lidské sebevědomí, aby se jeho učedníci nechtěli tady na zemi „zabydlet“. Jejich pravý domov je jinde, jsou tu jen poutníky k nebeskému domovu. Proto říká: „Nezůstane z nich kámen na kameni, všechno bude rozmetáno!“ I to dovede lidská ruka! A víc dovede člověk: v Božím jménu volat k válkám, nenávidět Spasitele a jeho následovníky, zbožnost převrátit v ohavnost, vydávat se za Mesiáše... To všechno si člověk přivodí, než bude kázáno evangelium všem národům a než znovu přijde Syn člověka (Mk 13).

Ježíš nestráší. Se smutnou strážlivostí ukazuje obraz, který si lidé zvolili, když odmítli Božího Syna, když mu chystají kříž... I veliké soužení, které si lidstvo připravuje, nebude však bez Boží „kontroly“, bude kvůli vyvoleným ukráčeno. „Nebe a země pominou, ale má slova nepominou.“ Boží „ale“ má nejvyšší moc, poslední slovo, východisko, které protíná prostor a čas pro jednotlivce i svět.

Na ledačems si my lidé zakládáme: je to zdraví a síla, majetek a popularita, umělecká díla a technické vymoženosti... Přichází však čas a přicházejí okolnosti, kdy to mnohé „důležité“ a obdivované propadá zkáze. Víme také, jak dovede zneklidnit nemoc a stáří, které upozorňují na konec života, který přijde zcela jistě... „ale“ evangelium nabízí věčný život pro dílo spásy v Ježíši Kristu (J 3,16)! Zneklidňují války a terorismus, živelné katastrofy a ekologické ohrožení, které upozorňují na možný konec Božího stvoření... „ale“ Boží zaslíbení mluví o novém nebi a zemi (Zj 21,1). Trápíme se mnohými ztrátami... „ale“ jsme upozorňováni, že je možno skládat si poklad v nebi (Mt 6,20). Víme o svém omezení prostorem a časem. Protože jsme však byli stvořeni pro vztah s věčným Bohem, máme v sobě touhou po věčnosti a hledáme odpověď na tuto touhu.

„Nebe a země pominou, ale má slova nepominou.“ Nad novým chaosem se bude vznášet tvůrčí Slovo podobně jako se duch Boží vznášel nad temnou propastnou tůň (1M 1,2) před stvořením? Rádi bychom věděli kdy a jak? Ten den je čtenářům evangelií záměrně zatajen. K čemu by lidstvu bylo, kdyby vědělo, že konec přijde 2. 2. 2222 (člověk má rád podobná data a přičítá jim jakousi moc) nebo 7. 7. 7777 (sedmička je přece biblické číslo plnosti). Stovky generací by si řekly: To nás nohy bolet nebudou - to se nás netýká, to je mimo náš vtíp. A „onen den“ by přestal mít význam pro všechny generace. Na naši zvědavost Pán Ježíš pouze odpovídá: „Bděte!“

Bděte - to předpokládá, že se pak ještě něco bude dít, až nebe a země pominou. Kdyby to byl konec, pouhý zánik všeho, bylo by jedno, v jakém stavu nás ten DEN zastihne, a při jakém díle a jakém zločinu... Úplně fuk!

Ale: „Bděte!“ Buďte připraveni. Na co? Na „vše nové“ (Zj 21). Jaký smysl by měla bdělost, kdyby tu nebylo východisko? - Je to výzva k odpovědnosti, k odpovědnému životu, byť v ohraničeném čase. Bůh chce svět, ve kterém bude dominantní jeho slovo (vůle, řád). Syn člověka shromáždí své vyvolené (t.j. věrné). Vztahy založené na jeho slovu mají budoucnost, prorážejí hranice našeho prostoru a času. Kdo chce být nasměrován k Bohem darované budoucnosti a mít na ní podíl, drží se Ježíšova slova! Ježíšova slova s důrazem na lásku jsou pro každodenní život ve světě, který se nám může představovat i jako velice nehostinný a nepřátelský. Křesťané v probuzené odpovědnosti přinášejí společnosti důrazy, které nejsou světu vlastní. Doprostřed pýchy nesou pokoru. Rezignaci přemáhají nadějí. Bolavou přítomnost projasňují svědectvím o Boží budoucnosti. Lidské sobectví přetvářejí v odpovědnost za bližní. Tento svět není náš, ale Boží a jeho Pán opět přijde a jeho slovo nikdy nepomine, i kdyby snad pominulo nebe a země. Očekáváme svého Pána a doptáváme se na jeho slovo, aby ovlivňovalo náš život. Náš vztah k Bohu i lidem. Očekávejme a doptávejme se a budme bdělí!

Jiří Polma

církev v obrazech (1)

Tento ročník Nových bratrských listů chce zaměřit svoji pozornost k tématu církve. Jedním z pravidelných příspěvků má být také řada biblických, novozákonních zamyšlení, kterou jsme nazvali „církev v obrazech“.

Název „církev v obrazech“ vyjadřuje jednu velice důležitou skutečnost. Kdybychom se totiž při studiu a čtení zaměřili pouze na ta místa v Bibli, kde je užito pojmu církev, pomínuli bychom texty často nejvýraznější, nejkrásnější a snad i nejdůležitější pro pochopení toho, co vlastně církev je. Vždyť například v evangeliích se s termínem „církev“ setkáme pouze dvakrát (v evangeliu Matoušově). Většina čtenářů ale zná dobře „obrazy!“ z epistol a Janova evangelia - tělo, vinný kmen, stavba, pastýř a ovce, nevěsta... kde termín církev užit není, a přece se nám předně vybaví, když myslíme na církev.

To je velice důležité zjištění. Nehledíme v Bibli žádnou přesnou definici, co přesně církev je, jaké má přesné charakteristické znaky, kde jsou její hranice, nebo snad dokonce kdo do ní patří a kdo už ne. To všechno zůstává otevřené, není to v našich rukách. Právě obrazná řeč nás od takového úmyslu zrazuje. Vždyť i o té nejzásadnější skutečnosti, o království Božím, hovoří Ježíš napořád jen v podobenstvích. Království Boží je jako když...

Poetická, nebo lépe mýtopoetická řeč - řeč obrazů a podobenství - je tím nejprůměrnějším způsobem mluvení o nejzásadnějších skutečnostech víry. A to se týká také oddílů o církvi. Církev pro nás zůstává vždy něčím neuzavřeným, nedefinovatelným, vposledu zůstává vždy „tajemstvím“, obrazem, který můžeme vždy znovu nahlížet z jiného úhlu

a za jiného osvětlení. Obrazy církve jsou pozváním, výzvou a třeba i závazkem. Mají nadchnout, někde napomenout, nasměrovat. Nechtějme z nich však sestavit nějakou poučku či definici. Poetická řeč obrazů se takovým pokusům vzpírá. O to víc nás však chce oslovit a přitáhnout blíže k samému středu evangelia, ke Kristu.

Navzdory tomu, co bylo řečeno, se u termínů zastavme. Když nahlédneme do biblického slovníku, zjistíme, že slovo CÍRKEV - (Kirche, Church) - je pravděpodobně vytvořeno z řeckého kyriaké (oikia) = (dům) Páně. Překladatelé zde tedy nehledali ekvivalent původního slova, ale již je interpretovali, vysvětlovali. Použili obrazu - církev je „dům Páně“. To však velice dobře vystihuje podstatu samého termínu církev. Původní hebrejské a řecké slovo znamená „SVOLÁNÍ“, shromáždění lidu. Ve Starém zákoně šlo povýtce o shromáždění lidu Izraele před Hospodinem. Novozákonní slovo mohlo být použito i v běžném jazyce pro sejití lidu. Proto se tak často užívá spojení „církev Páně“.

Tento krátký slovníkový exkurz má zásadní důsledky. Církev tu je z Boží iniciativy. Není nějakou organizací, která vzniká z rozhodnutí člověka. Církev nenaplánovali a neustavili ani proroci, ani apoštolé, není výtvořem lidské zbožnosti a víry. Bůh zavolal a vyvolal svůj lid - církev - k životu. To v žádném případě nesmí být důvodem, který by zakládal naši vlastní výjimečnost, exkluzivitu křesťanů v tomto světě. Může a má to být ale pro nás velkým povzbuzením. Církev na nás není závislá, nestojí na nás, nestojí na lidské věrnosti a spolehlivosti. Stojí na věrnosti Boží. I ve Starém zákoně, když Izrael opouštěl Hospodinovy cesty, přestával být Hospodinovým lidem, zůstávalo tu vždy Boží zaslíbení a ostatek, hrstka těch, kteří slyšeli Boží volání a nesli pochodeň „církev“ dál.

Právě v našem kulturním prostoru, kde je církev nahlížena jako organizace historicky znemožněná, která by měla spíše mlčet, je to velkým povzbuzením. Lidská selhání neohrozila a neohrozí existenci církve. Protože je církev Boží iniciativou, má otevřenou a nadějnou budoucnost. Tak smíme nahlížet křesťanskou církev v celém světě, početně zmenšující se církev v Evropě i naše sbory a sborečky v jejich zápasech.

To je jedna z důležitých věcí, které vyčteme za samého termínu „církev“. Ale zmiňme se ještě o další. V Novém zákoně je termín církev - ekklesia - užíván ve třech rovinách.

Jedna církev Kristova. V situaci, kdy novozákonní církev roste na mnoha místech, rozšiřuje se do nových a nových oblastí, je zdůrazněno, že jde všude o jednu a tutéž církev. Termín církev je užíván v tom nejobecnějším smyslu. Tím, co tvoří její jednotu, tak není organizační struktura. Ta dokonce už tehdy byla problémem. Tím, co církev spojuje a tvoří jednotu, je Kristus a jeho evangelium. Ani tehdy církev jednotná nebyla jako není dnes. Proto se Ježíš modlí, „aby všichni jedno byli“. A přece je to církev jenom jedna. Toto pochopení církve může být základem pro ekumenismus dnešní doby. Církev není spjata s žádnou denominací, s žádnou organizační strukturou. Jde napříč těmito charakteristikám církve, neboť pojítkem je Kristus sám.

Pluralita církve. Tentýž termín církev je také často použit pro společenství v konkrétních městech. Církve v Jeruzalémě, v Korintě, církve v Římě... Každé z těchto společenství mělo svůj zvláštní ráz. Mělo svoji historii, mělo své „zakladatele“ (ty kteří první přinesli zvěst evangelia), zasahovalo různé sociální vrstvy. A můžeme říci - mělo své zvláštní liturgické důrazy. Mezi církví z pohanů a církví z židů byly - moderně řečeno - hluboké liturgické rozdíly. To však církev samu nenarušuje a neboří. Pestrost a pluralita je bohatstvím církve, ne jejím ohrožením. Tak můžeme dnes nahlížet různé tradice církve na západě, východě i jihu. Jiné tradice nás neohrožují. Naopak nás mohou inspirovat a obohacovat.

Plnost církve. Překvapivě se setkáme s užitím termínu církev i pro jednotlivá setkání, společenství po domech v jednom městě (Ř 16). Tento fakt vedl a vede i dnes některé křesťany k tomu, že si založí vlastní „církve“. To však není v souladu s biblickým pojetím. Všechny tři roviny užití termínu církev se vzájemně prolínají a doplňují. Můžeme tomu rozumět ve smyslu Ježíšova slova: „Kde se sejdou dva nebo tři, já jsem uprostřed nich“. I to nejmenší společenství křesťanů je církví v plnosti. Ani ten nejmenší sbor nebo skupina křesťanů není zkrácena v Božích darech a zaslíbeních. Není jen „detašovaným pracovištěm“, jenom jakousi pobočkou. I takové společenství je církví v plnosti, protože smí být místem přítomnosti vzkříšeného Pána církve.

Ondřej Halama

zdravá víra ve zdravé církvi

Je možná zbytečné zdůrazňovat, že rozdíly mezi věřícími lidmi nejsou jen v tom, v co věří a jak svou víru formulují, ale také v tom, jak věří. Víra nestojí osamoceně - je součástí celého komplexu duševního života. Způsob, jak věříme, do značné míry závisí na tom, jak bohatě je tento komplex rozvinut. A opačně: to, jak věříme, ovlivňuje naše duševní zdraví: někdy pozitivně, někdy negativně.

Už z těchto několika banálních tvrzení vyplývá, že má smysl se zabývat otázkou zdravé víry a zdravého duchovního života ve společenství. Je to samozřejmě důležité pro nás osobně a pro naše církevní společenství, ale stejně důležité je uvažovat o zdravé víře i s perspektivou našeho působení mezi lidmi. Bližní totiž sice slyší naše slova, ale vnímají spíše osobnost toho, kdo je pronáší. Podobně si naši bližní sice mohou přijít poslechnout kázání nebo zazpívat, ale vnímají spíše atmosféru, v níž tyto děje probíhají, než děje samy.

V následujících Nových bratrských listech se proto pokusíme vzbudit zájem o to, co je pro víru a pro církevní společenství zdravé. Učiníme to v šesti tématech, která pokryjí celý šestý ročník našeho časopisu: (1) Zdravá víra směřuje ke zralosti; (2) Zdravá víra je v pohybu; (3) Zdravá víra umí zacházet s autoritou; (4) Zdravé společenství má zdravý vliv; (5) Zdravá církev káže evangelium; (6) Zdravá církev žije v napětí.

(1) Zdravá víra směřuje ke zralosti

Popis toho, co je duchovní zralost, a testy, jak ji objektivně měřit, - to jsou hlavní zásluhy profesora psychologie na Harvardově univerzitě Gordona W. Allporta (1897-1967). Allport se v počátcích své vědecké dráhy zabýval předsudky v americké populaci. Jako věřícího člověka se ho dotýkala skutečnost, že největší míru předsudčnosti (a dalších negativních postojů) vykazovali věřící lidé. Byl přesvědčen, že zralá víra přináší právě opačné postoje. Se svými studenty promyslel metodu, která je schopna odlišit vnějškovou zbožnost, nadprůměrně často doprovázenou předsudky a dalšími negativními postoji, od zbožnosti zevnitřní, která naopak nadprůměrně často negativní postoje odmítá a vystupuje proti nim.

Zralou, zevnitřní víru je možno podle Allporta měřit v zásadě stejně jako osobnostní zralost. Je jistě možné zhruba souhlasit s tím, že osobnost se vyvíjí ve třech směrech. Prvním směrem se osobnost vydává ke zralosti cestou rozšiřování zájmů. Tato cesta „expandujícího já“ vychází od základních tělesných potřeb u novorozence a postupně vede ke stále bohatšímu myšlení a poznávání, ke stále rozvinutějšímu hodnotovému systému, hlubšímu duchovnímu životu apod. Druhým směrem růstu osobnosti vede cesta odstupu a nadhledu, na níž se rozvíjí „objektivizující já“. Zralá osobnost je schopna sebereflexe, umí se nebrat tak vážně, podívat se na sebe očima druhých a ve vzácných chvílích se dokonce vidět uprostřed dějin, lidstva a světa jakoby z kosmické perspektivy. A konečně třetím směrem, jímž se osobnost ubírá ke zralosti, je cesta „sjednocujícího já“. Zralá osobnost má vyrovnaný, integrující, moudrý pohled na svět. Nemusí být vyjádřen slovy, ale je cítit v tom, že život má smysl a směr.

Na základě těchto tří směrů osobnostního růstu formuluje Allport ve své slavné knize „Jednotlivec a jeho náboženství“ (Macmillan, 1950) šest znaků zralé víry (Allport by řekl: zralého náboženského sentimentu). Česky je možné se s jejich stručným popisem seznámit také v knize Nilse G. Holma „Úvod do psychologie náboženství“ (Portál, 1998).

Zralá víra je podle Allporta nejprve diferencovaná, tj. schopná reflexe a kritiky. Umí rozpoznat v jednom jevu jeho pozitiva i negativa. Vyhne se zjednodušením, která jsou typická pro počáteční, silně egoistická stádia vývoje osobnosti. Vyhne se ale i slepému vyhovění tomu, co od něho očekávají nejprve rodiče, později jakákoli skupina, v níž jednotlivec hledá své místo. Zkrátka: zralá víra nepodléhá pokušení přímočarých odsudků ani nadšeneckého souhlasu.

Ovšem diferencovaná víra neznamená jenom kritiku a odmítnutí tlaku konvence. Znamená i schopnost uspořádat komponenty, z nichž se duchovní život skládá, do bohatého a komplexního systému, v němž mají všechny své místo: zralá víra dokáže být ve službě světu i v rozjímání mimo svět, dokáže zhodnotit racionální hloubání i emocionální zkušenosti, promyslet doktrínu i přeložit ji do jazyka všedního dne apod.

Druhou charakteristikou zralé víry je podle Allporta její autonomie. Zatímco nezralá víra je zmítána např. touhou po uplatnění nebo po uspokojení svých potřeb, zralá víra je motivem sama o sobě. Allport nepopírá, že víra může vyrůstat z „přízemních“ motivů,

např. ze strachu nebo potřeby opory, zralá víra je ale natolik dynamická, že nad těmito motivy postupně přebírá kontrolu a stává se „funkčně autonomní“. Hezkou ilustraci této patrně nejdůležitější Allportovy charakteristiky zralé víry uvádí Pavel Říčan („Psychologie náboženství“, Portál, 2002): „Například chlapec se začne učit na housle, aby si udržel přízeň rodičů, kteří uspokojují jeho četné potřeby, případně aby se proslavil, ale časem si zamiluje hudbu pro ni samu, hra se stane autonomním motivem.“

Zralá víra je podle Allporta za třetí charakterizována stálostí mravních postojů, které tato víra vytváří. Nezralá víra je schopna vyvolat „mravní bouře“, ale není schopna stálého, vyrovnaného a dlouhodobého vlivu. Zralá víra poskytuje živé, čerstvé impulsy pro vývoj morálních a hodnotových soudů.

Čtvrtou charakteristikou je chápající charakter zralé víry, který vytváří základ pro toleranci. Jak Allport říká, „člověk ví, že život jeho samotného neobsáhne všechny možné hodnoty a všechny aspekty smyslu. Také jiní lidé mají své želičko v ohni pravdy. Zralé náboženství vyjádří přesvědčení, že ‘Bůh je’, ale jen nezralé náboženství trvá na tom, že ‘Bůh je přesně to, co říkám, že je‘“.

Zralá víra je ovšem schopná nejenom pochopit jiné hodnoty a výsledky jiného tázání po smyslu, ale také zakomponovat různé druhy lidské zkušenosti do smysluplného rámce. Allport tuto integraci přirovnává k práci tkalce, který zpracovává různá vlákna do pestrého celku. Příkladem úkolu, který v tomto smyslu stojí před zbožným moderním člověkem, je pro Allporta věda a její výsledky. „Je na moderním člověku, tkalci, aby vzal vlákno vědy a svázal ho s hodnotami a smyslem. Žádná vlákna nesmí být zavržena...“ Nebo jinými slovy (jak Allporta interpretuje Holm), zralý náboženský sentiment se „neutíká ... k primitivním řešením, která znásilňují realitu“, ale je schopen integrovat různé výklady reality do harmonického celku.

Šestým, posledním znakem zralé víry je podle Allporta její heuristický, nadějný charakter. Zralá víra si připouští pochybnosti, ale přesto může „jednat celým srdcem, aniž by měla absolutní jistotu“. Hledí vpřed a její hnací silou je naděje. Proto je ochotná nést kůži na trh a riskovat. Její nositel umí přiznat nevědomost a nedokonalost, umí se vyrovnat s omezeními a zhodnotit porážky a neúspěchy. Překážky neznamenají oslabení, ale výzvu.

Na Allportovy testy vnějškové a zvnitřněné víry navázaly desítky psychologů a téma důsledků těchto dvou způsobů života víry se stalo jedním z hlavních témat psychologie náboženství až do devadesátých let 20. století. Allportovi pokračovatelé přidávali k těmto šesti znakům zralé víry další anebo je formulovali poněkud jinak. Tak například americká psycholožka Vicky Geniaová přiřazuje ke zralé víře kromě jiného i zájem o společnost a humanitární péči. Německý pastorační psycholog Walter Rebell zase říká, že zdravá víra si - kromě mnoha jiných charakteristik - stále udržuje postoj hledání a dává také prostor pro humor a slavení. Nikdo ovšem Allporta vážně nepopírá, a tak můžeme říci, že se tomuto vědci podařilo zvnitřnělou, zralou víru obhájit jako prospěšný faktor pro duševní zdraví a růst osobnosti.

Zdeněk Vojtíšek

církev a já

Jak jsem poznával církev

Církev - především tu svou - Jednotu bratrskou - jsem poznával nejprve jako dítě v rodině, žijící v diaspoře, to jest spíše na okraji sborového života. Moji rodiče vystoupili z řím. kat. církve a přihlásili se do Jednoty bratrské v r. 1930, a mne, jako pětiletého, dali pokřtít v železnobrodském sboru. Tehdy jsem poprvé uviděl bratrskou modlitebnu.

Naše rodina žila ve Velkých Hamrech, kde se vytvořila malá skupina členů Jednoty, která patřila k Železnému Brodu. V roce 1929 byl v tomto sboru vikářem br. Pavel Glos, který měl naši hamerskou skupinu v péči. Jezdílal sem častěji, navštěvoval členy a sloužil nám při bohoslužbách, které se konaly zpočátku v naší rodině, v kuchyni. Kazatel sedával u kuchyňského stolu, my posluchači pak na fošnách, položených k tomu účelu vždy přes dvě židle. Mnoho jsem nerozuměl tomu, co kazatel kázal, ale vnímal jsem, a dobře, atmosféru těch chvil, s jakou radostí ten hlouček bratří a sester zpíval písně z kancionálu, jak zbožně všichni naslouchali čtenému i kázanému slovu. Neznal jsem, co je nedělní škola pro děti, odmala jsem měl jen možnost účastnit se bohoslužeb pro dospělé. Ve třicátých letech, když se skupina rozrůstala, najal nový železnobrodský kazatel F. Tím. Petr místnost ve Velkých Hamrech v domě u Řeháků, kde byla zřízena malá modlitebna, a kde jsme se pak shromažďovali pravidelně jednou za 14 dní k bohoslužbám až do záboru českého pohraničí německou armádou v r. 1938.

Už za bratra Bohumila Vančury jezdili do Hamrů do školy vyučovat náboženství. A později přijížděla milá a laskavá učitelka, sestra Mařenka Zvěřinová, která mě a několik dalších dětí učila ve škole základním pravdám Písma svatého... To už jsme také mívali v naší modlitebně i dětské vánoční slavnosti s básničkami a nějakou hrou.

Už jako malý chlapec jsem poznával, že ti lidé, kteří přicházejí do shromáždění, se od jiných nějak liší. Naslouchají Božímu slovu, čtou Písmo svaté, modlí se a vyznávají Pána Ježíše Krista svým Pánem. Od nich, ale zvláště od rodičů, jsem se dovídal o vztahu mezi člověkem a Bohem. Když tatínek brával večer do rukou bibli a četl nám z ní, když jsme pak klekali na kolena a společně se modlili, uvědomoval jsem si, že život u nás se liší od ostatních rodin kolem nás právě pokorou před živým Bohem a láskou k němu.

Před zábořem pohraničí odešla naše rodina z Hamrů téměř v poslední chvíli, a nový domov jsme našli v Kvasínách, v podhůří Orlických hor. A znovu jsme žili v diaspoře. V Rychnově n. Kn. měl sbor Jednoty bratrské v Potštejně svou kazatelskou stanici, kde se bratří a sestry scházeli každých 14 dní k nedělním bohoslužbám. I naše rodina tam pravidelně chodila ze vzdálených Kvasín, dvě hodiny pěšky tam, dvě hodiny zpět domů. Pro mne byla tato věrnost mých rodičů demonstrací, že jim společenství sboru stojí za tu dlouhou cestu pěšky, že si tak velice cení možnosti slyšet výklad Božího slova a být ve společenství věřících.

Tady v Rychnově jsem také poprvé prožil, co znamená společenství mladých věřících lidí. Scházela se tady pravidelně skupinka mládeže. Bylo nás pět mládenců a každý

pocházel z jiné denominace, ale my jsme to nevnímali. Čítali jsme spolu z bible a náš vedoucí bratr, jemuž jsem za mnoho vděčen - Bohuslav Kočnar, pozdější kazatel Jednoty československé - nám vykládal Písmo, pak jsme společně o tom oddílku hovořili a nakonec jsme se modlivali. Myslím, že to byla nejčistší ekuména, kterou jsem v životě prožil, a tyto chvíle byly asi rozhodující pro můj celý život. V bratru Kočnarovi jsem poznal mladého člověka, který skutečně miloval Pána Ježíše Krista a chtěl mu sloužit všude, kde jen to bylo možno. Při něm jsem poznal, co to znamená žít svůj život v oddanosti Kristu.

Do středu sborového života jsem se dostal až v r. 1942, když jsem přišel na studia do Mladé Boleslavi. Tam jsem se mohl účastnit nejenom nedělních bohoslužeb, ale i biblických hodin v týdnu a zvláště sdružení mládeže, které pro mne i pro ostatní sdružence znamenalo růst ve víře a vzájemné lásce, ale i seznamování se s historií i současností Jednoty bratrské. Jistě, čím hlouběji člověk vrůstá do společenství církve, tím více také vidí, že i věřící lidé jsou „týmž bídám poddaní“ jako ostatní, že sem pronikají i velmi negativní lidské vlastnosti a narušují vztahy, ale v mých vzpomínkách tu vždycky nabývá vrchu to hlavní - víra, skrze lásku dělající. A já bych tu - přes všechnu člověčinu, narušující sborové soužití - chtěl vyjádřit velký dík Pánu Bohu i lidem za společenství církve.

Vstoupil jsem do služby kazatele v době, kdy žádná církev u nás nežila na výsluní přízně mocných - spíše naopak. Ateistická vláda, ve snaze církev zlikvidovat, nás všelijak šikanovala a tiskla, ale tím vším také - nevědomky - církev čistila a třídila. Nikdy zapomenu na ty z našich členů, kteří byli postaveni před rozhodnutí: buď opustit církev a tak si zachovat dobré postavení v zaměstnání, nebo zůstat věren sboru a tím vyznat své křesťanství, a odejít „do výroby“ či jinam, kde by svou vírou „nenadělali tolik škod.“ Viděl jsem jejich rozhodování i vítězství. Nikdy Pána nezapřeli.

Neprožili jsme po dobu 40 let totality v žádném našem sboru to, čemu říkáme PROBUZENÍ. Ale mohl jsem v několika sborech zažít vnitřní růst víry, obnovení a prohloubení zbožnosti, které jakoby nakazilo svou vroucností druhé, a tak vznikalo pevné modlitební jádro sboru.

Až později přišla nová duchovní vlna, o které se mnozí z nás domnívali, že toto je Probuzení. Dost pozdě pak vyšlo najevo, že tu jde spíše o „probuzení“ lidské touhy po ovládnutí druhých, po moci a majetku. To zůstává velmi smutnou a bolestnou kapitolou naší české Jednoty bratrské - ale i to patří k tématu „jak jsem poznával církev“.

Blíží se pomalu moje osmdesátka, a já i moje manželka si společně říkáme: „Jak jsme vděční za společenství církve a sboru, kde jsme ustavičně zbohacováni Božími dary“.

Připomínáme si, co jsme za svůj život poznali vzácných Božích lidí, kteří svítili jako hvězdy v temnotě. Byli to nejprve někteří z kazatelů a později kolegové ve službě, na jejichž slovu i životě jsem také mohl poznávat církev. Ale byla to i řada vzácných prostých lidí, písmáků, kteří i bez teologického vzdělání drželi po celý život jasné, pravé učení církve... To, jak je život ve víře v Ježíši Kristu bohatý, si uvědomuji zvláště při setkáních s bývalými přáteli z mládí, které jsem někdy dlouhá desetiletí neviděl... O církvi mají jen mlhavé představy, neznají Písmo ani Spasitele Ježíše Krista, hovoří o prázdnotě

života. A mne tíží otázka: nezůstal jsem jim tehdy něco dlužen? A co jsme my oba dlužní církvi? Sborům, ve kterých jsme sloužili? Neneseme vinu na nedostatku misijního zápalu pro šíření evangelia?

Proto chceme nechat kritiku církve a sboru dopadat především na nás samé, doufat v Boží milosrdenství a vysílat proudy díky a vděčnosti k Pánu Církve, že nás přes naši nedostatečnost do ní povolal, v ní zachoval po celý život a že nám v ní daroval bratry a sestry, s nimiž se máme rádi a s nimiž chceme společně jít jeho cestou až do konce života.

Jindřich Halama st.

dějiny

Těžké časy Jednoty před 500 lety

(část 2. - dokončení)

Slyšení Bratří před mistry a kněžími podobojí v Praze, které bylo nařízeno sněmem v září 1503, bylo stanoveno na prvního ledna následujícího roku. Na jeho výsledku záviselo další právní postavení církve v království. Jan ze Šelmberka, Vilém z Pernštejna a Bohuš Kostka z Postupic vyslali podle rozhodnutí sněmu ze svých panství bratrské zástupce a na jejich ochranu a jako své zástupce vypravili s nimi své hejtmany. Bratrskou delegaci z Boleslavi tvořili Lukáš Pražský se svým služebníkem Jakubem z Turnova a rytíř Markvart z Cetně, hejtmán ve službách Jana ze Šelmberka, pána, který také zajistil v Praze ve svém domě bezpečný úkryt. Lukáš s ostatními tam přijel v sobotu 30. prosince. Dům Kostků z Postupic poskytl útulek Bratrům vypraveným z ostatních krajů, mezi nimi Vavřinci Krasonickému, spolu s Lukášem jejich hlavnímu zástupci. Zde se také všichni společně v neděli ještě před úsvitem setkali, aby se dohodli na způsobu, jakým budou postupovat v jednání, bude-li jim uděleno slovo. Porada byla přerušena příchodem hejtmánů. Přinesli list Bohuše Kostky, určený Pražanům, v němž se přimlouvá, aby se Bratrům dostalo laskavého slyšení. O rozhovoru, ani o možnosti vysvětlit své učení, v něm nebylo ani slova. Lukáš návrh ihned odmítl, řka: „Naprosto tato přimluva pánuo jeví se nám býti škodlivá, v nížto pání nás k tomu poddati chtějí, k čemuž my nepřišly jsme.“ Jeho rozhodnost donutila panské ochránce k tomu, aby podali vyšetřující komisi návrh slyšení, tak jak jej narychlo připravili Bratří na své poradě.

Odpoledne Bratří navštívil Petr z Vartemberka, hlavní člen komise, která se měla zabývat bratrskou otázkou, a Mistr Jan Pašek, kancléř Starého Města Pražského. Oznamovali jim, že slyšení začne v jedenáct hodin na staroměstské radnici. Všichni byli překvapeni jejich přívětivým chováním. Zcela jiná atmosféra však panovala v pražských ulicích. Masy lidu, již tak nepřátelsky naladěné proti Bratrům kázáním kněží podobojích, cítily, že znovu přichází jejich příležitost zasáhnout živelně do děje. Celkovou atmosféru ještě více rozvířila zpráva, že do města míří vlivný člen královské rady Mikuláš Trčka z Lipy

a z Lichtenburka, jeden z největších nepřátel Jednoty, se zvláštními rozkazy krále Vladislava a s návrhem na přeložení slyšení na druhého ledna, který Bratří na radu hejtmanů s ohledem na usnesení zemského sněmu ihned odmítli. Představitelství lidu, který se v den slyšení seběhl na Staroměstském náměstí, pracovala naplno. Dav očekával, že Trčka přiváží do Prahy pro Bratří rozsudky smrti a situoval se již do role vykonavatele. Jak vzpomíná očité svědek, „pravili jedni, že Bratří hodni jsou upálení, jiní do Vltavy s nimi a prohlubně prosekajíc ztopiti je a jiní, když puojdou na rathouz, zabíti je a rozsekati.“ Iracionální nenávist pouličního poválu a chorobně fanatických horlitelů pro věc náboženství či národa, která je jednou namířena proti Židům, jindy proti Němcům a která pracuje po staletí podle stejných schémat, hrozila tehdy přerůst v pogrom proti Bratřím.

Za této krajně nebezpečné situace se hejtmané pokusili přimět Bratří k ústupkům. Radili, aby prostě vyslechli poučení mistrů podobojí a kněží a mlčky se mu podrobili, jinak budou mít co dělat s rozvášněným davem. Lukáš opět, jako předešlého dne, jejich návrh odmítl: „Svémi radami a řečmi větší nesnáz nežli pomoc nám činíte, neb jest nám úzko v tom se všudy a všem zachovati v takových radách ... I co jest činiti: Pánu Bohu-li, jehož ta věc a pře jest, dosti učiniti u vyznání pravdy jeho bez umenšení ... čili [neboli] lidem, jenž tomu brání? Však víme, nezachová-li Pán Bůh, že náš tuto konec bude. Protož co se máme pak strachovati. My na to přišli.“ Bratrský biskup rozpoznal nastalé nebezpečí a nevěda, vrátí-li se živý, nebo brzy zemře, napsal ve chvíli volného času, která ještě před slyšením zbývala, svému sboru v Boleslavi krátký list, ve kterém se s nimi dojemnými slovy rozloučil. Patří k jeho nejkrásnějším písemným projevům. Vkládá svůj osud, jakož i budoucí chvíle do rukou Božích: „Ať mi ráčí [Bůh] dáti i spolubratřím ústa a moudrost, tak jako sluší bez strachu známu pravdu svou činiti, a ať vysvobodí, ráčí-li z rukou pravdy nenávidících. Za to modliteb pilných i ustavičných žádám, maje důvěrnost, že mě Bůh z milosti, k utěšení i k prospěchu k vám navrátí.“

Mezitím na radnici dorazil Mikuláš Trčka s královským poselstvím a žádal opět přeložení slyšení na druhý den za účasti obcí obou měst pražských. Městská rada, zaručená za bezpečnost předvolaných, k tomu nesvolila a nalezla jiné řešení. Pro velké sročení lidu byli Bratří dovedeni zadním vchodem do domu Petra z Vartemberka a zatímco dav vyčkával ještě v ulici, kde byli ubytováni, uskutečnilo se setkání s redukovanou komisí a několika pražskými mistry. Hejtmané pouze představili bratrskou delegaci a kancléř Pašek je po krátkém rozhovoru propustil s napomenutím, aby jedni ani druhí nehovořili o tom, že by se snad neodvážili hádání, načež se všichni rozešli. Ještě cestou z tohoto neočekávaně krátkého setkání obdrželi Bratří od posla stavů žádost, aby co nejrychleji opustili Prahu. Rozhodli se odjet následujícího dne, ale na naléhání vладыky Matěje Libáka z Radovesic se Boleslavští vypravili ještě téhož dne. V bratrském podání má líčení odjezdu z Prahy nádech legendy. Lukáš i Krasonický se nepoznání protlačili sročeným davem a stejně úspěšné bylo i vyzvednutí Lukášova vozu v Šelmberkově domě, kde jej Krasonický nehledě na nebezpečí pomáhal osobně zapřahat. Matěj Libák se ještě cestou zastavil na týnské faře, kde oznámil brzkou návštěvu Bratra Lukáše. Šlo-li

pouze o žert, jak se domnívá J. Th. Müller ve svých Dějinách Jednoty, nebo o promyšlenou lest, je těžko rozhodnout. Jisté je pouze to, že v pozdním odpoledni prvního ledna Lukáš s doprovodem Prahu opustil a nezastavil se dříve než v bezpečném Brandýse nad Labem. Druhého dne nad ránem jej následovali i ostatní Bratři.

Reakce Mikuláše Trčky, poté, co zjistil, že Bratři z Prahy unikli, byla zuřivá a svědčila o jeho skutečných záměrech. Královské poselství, které přednesl, obsahovalo sice ujištění, že král nezasahuje svými protibratrskými výnosy panstvu ani rytířstvu v jeho právech, ale i příkaz královským městům, svým přímým poddaným, aby dále co nejprísněji postupovala proti pikartům, kterým náleží, nenapravit-li se, trest náležející kacířům - v konečném důsledku tedy hranice. Výslovné odsouzení Bratří k smrti dokument neobsahoval, ale jeho výklad, tak jak jej podal Trčka, takové řešení nevylučoval. Po přečtení výnosu prohlásil administrátor Pavel z Žatce, že Bratři dostali svému závazku a postavili se k slyšení, avšak věc nebylo možno dokončit a odkládá se na dobu pozdější. Poté členové stavovské komise a městské rady přečetli bratrské vyznání víry předložené králi a přivezené Trčkou s královským poselstvím, a záležitost byla ukončena.

Bezprostředně poté napsal Lukáš administrátorovi, pražským mistrům a městské radě děkovaný list, na který Pavel z Žatce odpověděl. Vytykal Bratřím jejich postoj vůči podobojím a ospravedlňoval postoj krále (domnělými) vytáčkami v bratrském vyznání víry. V pozdějším dopise navrhoval Bratřím na 2. dubna další slyšení, ale starší jej z různých důvodů odmítli. Napjatá situace se v příštích měsících pomalu uklidňovala, pouze v královských městech zůstal protibratrský mandát v platnosti. Veřejná shromáždění byla zakázána a sbory zůstaly uzavřeny. Úzká rada nařídila v takovém případě nejprve zintenzivnění domácích pobožností v úzkém rodinném kruhu a posléze, po jistém čase, kdy opadne napětí a bezprostřední nebezpečí, doporučila tajné bohoslužby s takovým počtem účastníků, jaký by nezavdával nepřátelům Jednoty důvod k podezření.

Co bylo příčinou tohoto zvratu, který Bratři chápali jako bezprostřední Boží ochranu jeho věrných, je odkázáno domněnkám. Jedním z důvodů byly jistě i rozličné zájmy a rivalita skupin zúčastněných na slyšení: královských měst, šlechty a krále. Největší zájem na tvrdém postupu proti Bratřím měl bezpochyby král a určité kruhy církve podobojí, které od svého postoje očekávaly větší respekt ze strany katolické církve a krále samotného. Naproti tomu zástupci města, jakožto reprezentanti královských měst vůbec, hájili své postavení a pravomoci vůči královské moci a na druhé straně se nechťeli dostat do konfliktu s bratrskými ochránci, vlivnými představiteli panské stavovské obce a umírněnými prostředníky v zápase mezi městy a šlechtou, kteří se prozíravě bránili proti vůli královského zástupce (požadavku Mikuláše Trčky z Lípy o přesun termínu slyšení) poukazem na usnesení sněmu.

Jak upozornil Amedeo Molnár ve své klasické studii Boleslavští bratři, neuskutečněné slyšení v Praze bylo mezníkem v bratrských dějinách. Ukázalo totiž, že o věci víry nelze smlouvat. Rozhodný krok Lukáše Pražského, který vytrvale odmítal kompromisní návrhy pánů, překvapuje a vyniká ještě více na pozadí jeho odmítavého postoje k učení Petra Chelčického o radikální rozluce záležitostí křesťana a věcí světské moci. Pohoto-

vost k vyznavačské statečnosti i za cenu utrpení a smrti je pro tento časný svět rozhodně větším svědectvím, než pochybné pokusy církve o pokojnou existenci v rámci jakéhokoliv režimu. A to platí jak pro dobu Lukáše Pražského, tak i pro časy teprve nedávno minulé.

Jiří Just

unitas fratrum

S odvahou do budoucnosti (1)

(With Courage for the Future)

Slovo k víře Jednoty bratrské (z předśádky knihy)

Bylo řečeno, že než mluvit o své víře, dávají Moravané přednost ji žít. Ale od prvního vydání vyznání staré Jednoty bratrské z r. 1468 vydali Moravané tiskem řadu vyznání víry. Říkat, že víra Jednoty je založena na Písmu, je pravda. Říkat, že jsme liturgickou církví, je pravda. Říkat, že jsme kristocentričtí, je nejvíc pravda. Z nespočetných příkladů postačí snad tento:

Do Bethabary přišla r. 1754 neznámá žena. Před necelým rokem tam přišli první Bratři, aby začali budovat osadu Wachovia. Ta žena přišla, aby navštívila doktora, bratra Kalberlahna. Pravděpodobně věděla, že umírá. Bratři o ni pečovali, jak nejlépe mohli a dali jí také knížku kázání v angličtině pro jejího manžela, aby v ní četl. A on to dělal, když ležela na smrtelné posteli. Nicméně v jedné chvíli zatoužila: „Přála bych si, abych mohla číst německy“, v jazyce, kteří Bratři užívali. Když se jí ptali proč, odpověděla, že je to kvůli její duši. Bratři namítali, že proto nemusí umět německy - cesta k blaženosti je krátká a jednoduchá: Spasitel zemřel určitě pro ni na kříži, a jestliže tomu uvěřila, je to vše.

C. Daniel Crews

Z předmluvy

Bratři a sestry z Bethabary ztratili r. 1765 odvahu. Právě před 12 lety přišli první bratrští osadníci do Wachovia. Přišli do rozsáhlé, 100 000 akrů (asi 450 km²) měřící obrovské oblasti, jejíž půdu koupila Jednota bratrská v ještě rozsáhlejší kolonii Severní Karoliny. Její vnitřně zastrašená misie musela „vytesat“ církevní osadu z divočiny Nového Světa. Museli mnohé podniknout v letech Intervence. Museli vybudovat svou osadu, aby byla prosperující, bohatou komunitou na hranici Divokého západu, kterou brzy navštíví a pochválí královský guvernér za její píli a přičinlivost. Poskytovali přístřeší četným uprchlíkům v nedávné francouzsko - indiánské válce, kteří utíkali před nepřátelskými přepady domorodců. Začali budovat druhou osadu, kterou v té době zamýšleli nazývat Bethania a plánovali, jak opatrovat polovinu jejich obyvatel.

Ale nyní br. Frederic William Marshall s Christianem Gottliebem Reutrem a s jinými vedoucími církve rozhodli, že ústřední správní komunitou Wachovia nebude Bethabara,

ale zcela nové město, opravdové, velké město, „vytesané“ opět z divočiny a bude se jmenovat Salem. Bethabara, jejich domov pro více než 10 let, bude přeměněna, dostane status „Unity farm“ (Hospodářství Jednoty).

Dílo, které před nimi leželo, mělo takovou důležitost, že - jak Marshall sám vyjádřil - „bohaté město Londýn nemůže udělat to, čeho my musíme dosáhnout: Přestěhovat celé město a jeho záležitosti na jiné místo“.

Vedoucí církve v Evropě, vědomi si zřejmě jejich ztráty odvahy, napsali 3. srpna 1765 povzbuzující dopis bratřím a sestrám do Bethabary:

„... Vy víte ... že Spasitel má velký záměr se sborem ve Wachovia. Chce ho zažehnout a jeho světlo bude zářit na sever a jih, na východ a západ. Jak se budete radovat, až vy sami a vaše děti uvidí skutečně to, o čem nyní jen sníte...“

Když se dnes ohlížíme o dvě a čtvrt století zpátky, můžeme vidět, že tato malá skupina usedlíků a jejich duchovních následovníků dosáhla opravdu mnoho. Založili a vybudovali Salem, který se stal nejen správním střediskem Jednoty bratrské (Moravian Church) na jihu, ale také rostl a stal se centrem umění, kultury, průmyslu a dědictví pro Severní Karolinu. Začali misii k Indiánům kmene Cherokee, kterým sloužili téměř 100 let kvůli jejich přestěhování a „stopě slzí“ (Trail of Tears). Zahájili malou misii k otrokům, která rozkvetla a přetrvala, aby se stala dnes Jednotou bratrskou sv. Filipa, opravdu jednou z nejstarších zůstávajících afro-amerických církví v Americe. Z pokraje finanční zkázy, kterou přinesla Občanská válka a Rekonstrukce, znovu povstali a těšili se z bohaté žně hnutí Nedělních škol. Prudký vzrůst v regionu na počátku 20. století přinesl další prudký vzrůst Jednoty nejen v její původní domovině Wachovia, ale také v sousedním Clemmons, Greensboro, Charlotte a Mount Airy. Když se slavilo 500. výročí světové Jednoty bratrské v roce 1957, členové církve na Jihu Spojených států amerických oslavovali velkolepý pionýrský růst na dříve nedotčeném území Floridy. Když tento odvážný podnik „uvadal“ a zvolna mizel, přišli jiní Moravané z Nicaraguy, Surinamu a ze Západní Indie, aby se v Americe usadili a nabídli další výzvu a možnost pro dnešní Jižní provincii.

Když se v příštím roce přiblíží její 250. výročí, zdá se, že je ozvěnou doby r. 1765. Trápí nás nejistota a obava, narůstá cynismus. Přeme se o to, co udělat příště a jak to udělat. Hledáme společnou vizi a měřítko pro jádro hodnot a základ apoštolského vyznání víry. Tato historie, která je částí 250letého trvání, byla napsána pro členy Jednoty bratrské dnes. Náš záměr je jednoduchý: předložit to, co členové v minulosti uskutečnili, že jejich práce opravdu „zářila na sever a jih, na východ a západ“, aby se mohli odvážit a jít vpřed - podle slov Edwarda Rondthaler „s odvahou do budoucnosti“.

C. Daniel Crews a Richard W. Starbuck, květen 2002
výběr a překlad M. Ulrichová

pozn.: Kniha „With Courage for the Future“, ze které předložíme postupně několik ukázek, má téměř 1000 stran, včetně nákresů a fotografií dokumentární hodnoty. Autory jsou bratři Crews a Starbuck.

C. Daniel Crews získal tituly BD a MD na Moravian Theological Seminary. Má dva doktoráty filosofie (Greensboro a Manchester, UK). Post-doktorské studium absolvoval na Komenského fakultě u prof. Amedea Molnára. Jako ordinovaný kazatel sloužil v Sev. Karolině, v Anglii a na Panenských ostrovech. Od r. 1991 je archivářem JB v Jižní provincii.

Richard W. Starbuck, BA z William College, je také členem JB, pracoval jako spisovatel a redaktor „Winston - Salem Journal Sentinel“. Od r. 1986 pracuje v archivu JB ve Winston - Salem.

40 let „Zhan - Phan - Ling“

Institut Jednoty bratrské “Zhan - Phan - Ling” v Rajpuru, severní Indii, se může v tomto roce ohlížet za 40 lety svého trvání. Domov se školou a internátem pro tibetské děti uprchlíků založil 1963 br. Eliya Tsetan Phunthsog v místě, které leží asi 300 kilometrů severně od Dillí. Školu navštěvuje nyní 350 dětí. Internát poskytuje přístřeší 200 dětem z různých částí Indie.

(Herrnhuter Bote - leden 2004)

náš seniorát

Výtvarná dílna na turnovské faře

Již druhým rokem se od 25. do 31. srpna konal v Turnově na faře výtvarný pobyt pro českou a německou mládež. Já jsem na něm byla poprvé a než jsem dorazila a uviděla ty přátelské usměvavé obličejky, které mě tam vítaly, trochu jsem se bála. Obavy, že nebudu rozumět nebo že se projeví, že jsem výtvarný antitalent, se velmi brzo rozplynuly a já zjistila, že o to tu vůbec nejde. Překvapil mě také malý počet účastníků. Musím však uznat, že to má spoustu výhod. Kdyby nás bylo víc, nikdy bychom se tak dobře nepoznali.

Vedení se ujala Anna Kejřová, Matthias Stöckermann, Margit Lessing a Knut-Uwe Weise. Ze sedmi dalších účastníků byli čtyři Češi a tři Němci. Spali jsme v modlitebně, vařilo se v sousední sborové kuchyni a stolovali jsme k mému velkému potěšení na čerstvém vzduchu. Každé dopoledne patřilo Stöckiemu a jeho biblickému programu.

Hlavním tématem byl ICHTHYS = ryba. Zabývali jsme se vznikem a významem tohoto symbolu a řešili rozdíly historického a současného pojetí Ježíše Krista. Dopoledne přišel na řadu Knut - profesionální malíř z Ochranova - a pak už se jen tvořilo a tvořilo. Mimo jiné jsme na různé způsoby vyráběli figurky k populární hře Raff-Me, která vznikla v Německu a nyní se rozmáhá již i na našem území. (Od sachů se liší tím, že vyhrává hráč, který přijde o všechny figurky.)

Nezůstalo jen u vyrábění - museli jsme naše originální figurky také vyzkoušet, a tak jsme uspořádali Raff-Me turnaj. Ve středu jsme využili toho, že vysvitlo slunko, a šli jsme na výlet na Kalich. Večer jsme vystříhovali geometrické tvary z barevných papírů a lepili je na čtvrtky. Vzniklé abstrakce byly na téma strach, pád, radost nebo chaos. Zkoumali jsme na nich psychologické působení různých kombinací barev a efektů. Druhý den jsme tyto poznatky využili při výrobě plakátů k biblickým veršům. V pátek jsme se věnovali výtvarnému zpracování 23. žalmu a modlitby Páně. Nepoužívali jsme jen papír a lepidlo. Také jsme se kreativně vyžili na přírodních materiálech a hlíně, jak by mohli potvrdit návštěvníci naší závěrečné nedělní výstavy, kde jsme prezentovali svá díla.

V sobotu dopoledne jsme káceli před farou černé bezy. Po urputném zápasu s nepoddajnými větvemi obsypanými červenými bobulkami zůstalo na farním chodníčku několik rudých tratolišť, která v neděli polekala nejednu sestru, přicházející na bohoslužby. Přijít o chvilku dřív, čekal by je záhy další šok. Stav modlitebny po našem týdenním - ehm, ehm... užívání těchto prostor k nejkreativnějším účelům. Byla to fuška, ale nakonec jsme všechno stihli uvést do pořádku ještě před začátkem shromáždění. Po něm následovalo smutné loučení a rozjeli jsme se domů. Těším se, až se uvidíme v Cottbusu, kde se bude příští léto konat další ročník tohoto výtvarného setkání.

Podle Bohdy Kašákové

(redaktor doplňuje pro zájemce: přesný termín příštího setkání je 25. 7. - 31. 7. 2004)

Setkání mládeže Ochranovského seniorátu

Dvakrát do roka se v našich sborech schází mládež Ochranovského seniorátu. Tentokrát se společné setkání konalo ve sboru v Jablonci nad Nisou od 24. - 26. 10. 2003, s tématem: sycení národů.

Mládežníci se začali sjíždět v pátek již v pozdním odpoledni. Ve sboru jsme byli přijati velmi mile a přívětivě. Večer po příjezdu takřka všech účastníků proběhlo krátké seznámení přítomných, protože se někteří tohoto setkání zúčastnili poprvé. Oslavili jsme i narozeniny jednoho z nás.

V sobotu, po příjemném probuzení a výborné snídani, se uskutečnil krátký program složený z čtení biblických textů vztahujících se k danému tématu o sycení zástupů.

Program byl doplněn zpěvem písní. Následující krásný výlet na nedalekou rozhlednu se stal pro někoho vyčerpávající, ale pro někoho osvěžující. Všechny po návratu potěšil hrnec výborné polévky připravený sestrou Halamovou. Při večerním programu jsme si pořídili

několik společných fotografií a následně hráli pantomimické scénky spojené s biblickou tematikou, které dokázaly zaujmout a pobavit každého z účastníků mládeže. V neděli,

posledním dni našeho sjezdu, jsme vyslechli zajímavé kázání vedené Dášou Oupickou, na téma celého sjezdu, doplněné malou scénkou.

Děkujeme jabloneckému sboru, že nás vlídně přijal a vytvořil nám dobré zázemí. Myslím, že na chvíli strávené na tomto sjezdu budeme dlouho vzpomínat.

Iva Š.

Připomenutí mládežníkům: Příští SMOS se bude konat 7. - 9. května 2004.

Počítejte s tímto termínem a zúčastněte se!

Seniorátní den

Seniorátní výbor pozval na 6. 12. 2003 kazatele, členy rad starších a sborové pracovníky do Železného Brodu na seniorátní den. Chtěli jsme být spolu, protože společenství posiluje a zvláště společenství v Ježíšově jménu. Chtěli jsme se vzdělávat, radit se o společných záležitostech a být osloveni Božím slovem. Proto celé sejití začalo krátkým zamyšlením J. Polmy nad starozákonním textem z Hesel: „Hospodinu nemůže nic zabránit, aby zachránil ať skrze mnoho nebo skrze málo.“ Na příběhu vojenského střetu krále Saula s Pelištejci bylo patrné, že Hospodin má svá východiska a své řešení neřešitelného. Ohrožení převahou je deptající - ale Hospodin i skrze jednotlivce může vykonat veliké dílo záchrany. Převaha zaslepuje - Pelištejci si byli příliš jistí - i proti Hospodinovu lidu. Překvapivě a zcela proti logice převahy byli poraženi. Také my potřebujeme sebrat všechny zbytky naděje víry a doufání v Hospodina, abychom mohli dostát svěřeným zvěstovatelským úkolům.

Měli jsme mezi sebou milého hosta z Evangelické církve metodistické, sestru kazatelku Alenu Procházkovou z Prahy. K tématu: čím budujeme a narušujeme společenství sboru nám vyprávěla o svých zkušenostech kazatelky ze třech rozdílných sborů, jimiž ve službě prošla: venkovský, charismatický a velkoměstský. Byli jsme jí velmi vděční za její sdílení se, které pro nás bylo zároveň i povzbuzením. Jako nejdůležitější pro sborovou práci vidí vyznání, že Ježíš je Pán, přišel a přijde. A „mezitím“ platí: Immanuel = S námi Bůh. I teď je s námi, je přítomen. Od toho se vše odvíjí. Proto se snažíme aplikovat Kristovo panství do nejpodrobnějších situací a intimností. Pro službu kazatele je důležité „mít rád“ sestry a bratry, i ve všelijakých krizích. Nechat se takovou láskou obdarovat od Pána Církve.

Br. Ondřej Halama podal podrobný rozbor a výklad textu 1.Kor 4,1-5, první odstavce oddílu: „Apoštol a korintská církev“. Být služebníkem Páně i na místě, kde je snad zpochybněna apoštolská autorita, znamená znát směr služby a dát se k dispozici. Jde o víru spojenou s věrností - spolehlivostí, věrohodností.

V diskusi byly projednávány některé aktuální záležitosti týkající se sborů a seniorátu. Příští seniorátní den je plánován na 27. 3. 2004 do Turnova. Na program bude pobož-

nost, přednáška (zatím ještě přesněji neurčeno), velikonoční exegeze a rozhovor o kasuálích. Nezapomeňte - přijďte, zváni jsou všichni zájemci o sborový život.

J. Polma

Vánoční hra v Praze

Pomalů jsme se ani nestihli rozkoukat a rok se s rokem sešel a s ním přišel i advent a s ním i nějaké to potrápení ale i zasmání při zkouškách na naši oblíbenou každoroční vánoční hru. Poslední adventní neděle, 21. prosince 2003, nastal konečně ten den, kdy jsme mohli s chutí zahrát to, na co jsme tak vesele zkoušeli - novou vánoční hru. Tentokrát se jmenovala „Nečekaná návštěva“ a těm, kteří ji neviděli, se ji pokusím přiblížit.

„Píše se rok 1468. Advent se přihlásil nebývale mrazivým počasím. Bratr Řehoř se právě vrací z Prahy do Kunvaldu. Má za sebou nepříliš úspěšné jednání a před sebou náročnou cestu velmi nevlídným počasím. Jaký div, že se pořádně nachladí...“ Tak toto je jen pár slov na úvod. A teď už k ději - bratr Řehoř je v Kunvaldu očekáván, ale přitížilo se mu a šel si lehnout.

Druhý obraz je ze současnosti a vystupuje v něm Honza z věřící rodiny a jeho spolužáci z nekřesťanských rodin. Dělalí si z Honzy srandu, že se v jejich zděděné chalupě v posteli objevil nějaký starodávně ustrojený chlap. Ale jak uhodnete, je to bratr Řehoř, který se ocitne v naší době (jako pan Brouček na výletě) a nestačí se divit, co se za ta léta změnilo a už vůbec nechápe, co má znamenat to věčné honění a vysvětluje Honzovi, co znamenají vánoce: „Cestu pro Hospodina si každý staví ve svém srdci a každý by měl odstranit vše, co na této cestě překáží... Vy jste si vánoce nechali ukrást, ten skutečný dar vánoc nedostáváte...“

Bratr Řehoř se po několika dnech horečnatých snů probudí v chaloupce v Kunvaldu v době, do které patří, a Honzovi zůstala nejen vzpomínka na podivnou návštěvu, ale také důležité připomenutí, co vánoce opravdu znamenají. Doufám, že jsem vám tuto hezkou vánoční hru trochu přiblížila. Jen chci ještě dodat, že část herců byla „živých“, část byla hrána loutkami.

Na konci tohoto shromáždění jsme si připomněli, co to jsou Christingle. A po zazpívání naší vánoční hymny „Narodil se Kristus Pán“ bylo toto zvláštní sborové shromáždění zase nenávratně pryč.

Lucie Lebořová

Vánoce Na Sboře

- tak byly nazvány programy a setkání, které se v průběhu vánoc konaly v našem turnovském sboru. O dojmy ze dvou z těchto setkání se s vámi chceme podělit.

Poslední neděli adventní se sborový sál naplnil do posledního místa. Děti a mládež totiž pro tuto chvíli připravili vánoční hry. Asi na dvanáct dětí v rozmezí 3-12 let připravilo hru s názvem Ámosova ovečka. Pointou příběhu je chvíle, kdy se malý Ámos rozhoduje dát svoji nalezenou a milovanou ovečku, to nejmilejší co má, narozenému Ježíši. Vzápětí ji však dostává zpátky. Ježíši nejde o dary, ale o postoj srdce. A u Ámose Ježíš ochotu dát to nejcennější našel. Hra, kterou děti doprovodily koledami hranými na flétničky, tak byla nejen milá a roztomilá, ale měla nás přivést k zamyšlení, jak je tomu s námi.

Mládež zvolila téma civilnější a složitější. Scénář si připravili sami, inspirováni nějakou starší hrou. Příběh se odehrává o vánocích, ale v době modernější. V době hajných, ševců, podomních prodavačů. Švec, který se svou ženou myslí především na výdělek a své pohodlí, prožije vánoční andělské navštívení a pochopí, že slavit vánoce znamená vidět Krista ve svých bližních. Sloužit Kristu znamená neodvracet se od potřeb a nouzí druhého člověka.

Také Půlnoční Na Sboře se pomalu stává tradicí. O tom svědčí rok od roku stoupající účast. Skupina sborových muzikantů už potřetí připravila program vánočních písní provázených slovem, vánočními texty nebo poezií. V širokém muzikantském obsazení - kytary, basa, piáno, housle, flétny - zazněly klasické vánoční písně i písně moderní a současné. Štědrovečerní půlnoc byla krásným završením svátečního večera a pro některé i přípravou na ranní vánoční bohoslužby.

OH

O webu

Časy se mění a s nimi i způsoby, jak si lidé vyměňují informace. Prostředkem komunikace dneška se stal internet. Podle posledních průzkumů překonal i časopisy a bere útokem noviny. Může a nemusí se nám to líbit, ale zůstat stranou by věci neprospělo. I náš seniorát - distrikt už nějakou dobu prezentuje základní informace o své činnosti na webových stránkách [www.jednotabratska.cz/distrikt]. Zvědavé asi hned napadá, kdože se skrývá na základní doméně www.jednotabratska.cz, kterou si distrikt za lomítkem jaksi půjčuje? Hádanka není těžká - je to Společnost pro pěstování odkazu Jednoty bratrské, která je vlastníkem domény jednotabratska.cz.

Co prezentace nabízí? Zatím spíše osnovu toho, co by nabízet měla. Už nyní zde najdete všechny základní informace z Hesel, kontaktní adresy sborů, kazatelů a členů seniorátního výboru, přehled akcí. A také dvě aplikace. Prvá se jmenuje „LDAP server“,

je významu spíše technického a slouží k uchování personálních informací v databázi, odkud mohou být načteny do Vašeho počítače. Lze tak mít například jednotné informace o mailových adresách v počítačích všech klientů. Nebo ještě jinak - všichni zúčastnění se nemusí starat o mailové adresy všech ostatních, adresy i jejich změny stačí hlásit na jedno místo a odtud jsou přístupné všem zájemcům.

Druhá aplikace, Hesla, nám začne sloužit nejdříve v roce 2005, až její databáze bude naplněna hesly pro dotyčný rok. Pak bude možno nejen Hesla používat ke každodennímu prohlížení, ale také archivovat v elektronické podobě.

Konečně, když jsme u té techniky, je možno se podívat na počet návštěv a také na to, odkud přišly. Dost věcí nám ale zatím chybí.

Předně aktuality ze sborů, články z historie Jednoty, dokumenty z jejího života. Dále rychlejší server. Jsme rádi, že technická část je zcela v našich rukách a mladé i ty méně mladé programátory nikdo neomezuje ani jim neúčtuje poplatky za použité programovací prostředí. Za provozní láci vděčíme i tomu, že

celý projekt využívá volně šiřitelný software podle licence GNU/GPL. Jenže i pro výkon šetřící systém je staříčkový počítač trochu dýchavičný, a tak bude nezbytné se poohlédnout po svižnějším.

A kdyby se ještě našel grafik, který by vtiskl stránkám jednotácky zdrženlivý, cudný ráz bez populistických opičárniček, přiměřený obsahu a zvěsti, seniorátnímu výboru by šťastím pukla všechna čtyři srdce (a byly by předčasné volby).

Takže čtěte, ale nejen to - hlavně pište a posílejte příspěvky na adresu jiri.kouba@volny.cz nebo jiri.polma@volny.cz v kódování iso-8859-2 nebo utf-8.

Jiří Kouba

ekumena

Světový den modliteb

Celopražské shromáždění Světového dne modliteb se koná v pátek 5. března 200 v 16 hod. ve sboru Českobratrské církve evangelické v Praze 2, Korunní 60.

Informace o konání shromáždění na jiných místech je možné získat z Evangelického týdeníku - Kostnické Jiskry a z Katolických novin.

MU

Tradiční seminář společnosti VERITAS

se bude konat v sobotu 27. března 2004 v 10 hodin v sálku na faře ČCE v Pardubicích, Sladkovského 638.

Na téma „Mezinárodní smlouva: Slovensko - Vatikán“ bude přednášet JUDr. Katarina Závadská, CSc., z Bratislavy. Jste srdečně zváni.

Fara ČCE je asi 15 min. pěšky od nádraží, nebo 3 stanice trolejbusem č. 2 do zastávky Třída Míru a první ulicí ve směru jízdy doprava.

kultura

Muž v černém se oděl bílým rouchem

(Johnny Cash *26. 2. 1932 Kingsland, Arkansas † 12. 9. 2003, Nashville)

Na podzim 2003 se uzavřela úžasná kariéra zpěváka, který oslovil a dosud oslovuje svými písničkami i svým zpěvem nejružnější generace. Do jeho repertoáru se vešly rockové skladby, country, gospely, tradicionály... a všechny je předával s velikou pravdivostí.

Mohli bychom vypočítávat úspěchy jeho 50leté kariéry - a byly by velké. Nazpíval víc jak 1 500 písní, prodalo se více než 50 miliónů jeho nahrávek. Několik řádků by zabralo vypočítávání ocenění, která mu byla udělena, např. 11x dostal prestižní cenu Grammy. Z chudého sběrače bavlny se po mnoha útrapách stává slavný a bohatý muž. Byl potomkem skotských přistěhovalců, mezi jeho předky se mihne i baptistický kazatel (dědeček), ale Cash se hrdě hlásí, že v jeho žilách koluje i krev indiánů Cherokee. První kytaru si koupil a zpívat začal během své vojenské služby. Svou slávu a vytiženost však nejdříve neunes, následuje období závislosti na drogách, rozpad prvního manželství. Ale s obětavou pomocí své druhé ženy, June Carterové (také zpěvačky, členky proslulé pěvecké rodiny), překonává toto složité období. A produkuje další a další nahrávky až do posledního roku svého života... Ale ani tyto skutečnosti o zajímavém životě by nebyly důvodem, abychom se „Muži v černém“ na stránkách církevního časopisu zabývali.

A důvodem, abych psal tyto řádky, není ani moje zvláštní osobní vzpomínka a skutečnost, že jsem mimořádnou shodou šťastných okolností dostal od Johnnyho Cashe fotografii s jeho vlastním věnováním (nesbírám je, je to jediná, kterou mám) a také volný lístek na jeho první pražský koncert v hokejové hale Sparty... (1978?) Ale skutečným důvodem, proč na Johnnyho Cashe zde vzpomínám, je to, čím mě potěšil už při onom pražském koncertu. Že totiž kromě přednesu celé řady nádherných písniček srozumitelně a prostě vyznal svou křesťanskou víru. A to mi bylo, v těch letech totality a nesvobody, velkým povzbuzením. V čase, kdy byli v této zemi křesťané bezmála nuceni, aby se za svou víru styděli, aby ji když tak praktikovali někde v ústraní, jsem mohl slyšet svědectví ze světla reflektorů, pronesená před tisíci posluchači! A tak píšu tuto vzpomínku s vděčností na člověka, jehož křesťanské svědectví bylo nepřeslechnutelné a patřilo integrálně ke každému jeho vystoupení.

Sluší se zmínit, že toto křesťanské svědectví zaznívalo nejen z mnohých jeho písní, ale také např. z autobiografie „Muž v černém“ (Man in Black, 1975). Johnny Cash také produkoval a spoluvytvořil film o životě Ježíše Gospel Road (Cesta evangelia), který byl natočen přímo v Izraeli a byl šířen prostřednictvím organizace evangelisty Billyho Grahama.

Johnny Cash pravidelně vystupoval v černém oblečení, které se pro něj stalo tak typickým, že byl znám pod přізviskem „Muž v černém“. A ve stejnojmenné písni, kterou sám složil, tuto svou zvláštnost vysvětluje. Přinášíme její český překlad s upozorněním, že nebyl konán žádný pokus překlad jakkoliv veršovat či rytmicky upravit (navíc původní text písně byl v průběhu času obměňován či doplňován...). Jde nám zde pouze o hlavní smysl a autorovo osobní poselství:

Muž v černém

Divíš se proč jsem vždy oblečen v černém
Proč na mně nikdy nevidíš jasné barvy
Divíš se proč můj zjev / Vzbuzuje vážný dojem
Mám důvod pro to jak se oblékám
Nosím černou za chudé a ubité
Žijící v zoufalých hladových částech města
Nosím ji za vězně / Který dlouho trpí za svůj zločin
Ale je tam protože je obětí doby
Nosím černou za ty kteří nikdy nečetli
Ani neslyšeli slova která řekl Ježíš
O cestě ke štěstí / Láskou a dobročinností
Věřím že mluví přímo k tobě i ke mně
Nosím černou za nemocné a opuštěné staré lidi
Za bezstarostné které jejich špatné kroky dovedly k lhostejnosti
Nosím černou ve smutku / Za životy které mohly být
Každý týden ztrácíme stovku krásných mladých lidí
A nosím ji za tisíce těch kteří zemřeli
V domnění že Pán je na jejich straně
Nosím ji za dalších sto tisíc kteří zemřeli
V domnění že my všichni jsme na jejich straně
Já vím že jsou věci které nikdy nebudou v pořádku
A kamkoli jdeš věci potřebují změnu
Ale dokud se nezačneme hýbat / Abychom pár věcí napravili
Nikdy mě neuvidíš nosit bílé šaty
Tak rád bych byl každý den oblečen do barvy duhy
A mohl světu říci že všechno je v pořádku
Ale aspoň se sám pokusím zachytit trochu té temnoty
Dokud se věci nerozjasní - jsem muž v černém

Když Johnny Cash zemřel, napsal jeden z jeho nejbližších spolupracovníků a přátel M. Kilgore tato slova: „Je to smutný den pro Tennessee, ale slavný den v nebi. Muž v černém nyní nosí bílou, když se se svou ženou June přidává ke sboru andělů“. A my dodáme, že tak to věříme i my, když na základě biblické knihy Zjevení (i podle důrazů Ochranské Jednoty) máme spojenou bílou barvu a bílý šat s těmi věrnými věřícími, kteří už přešli do toho nového, slavného věku a které Jan viděl ve zjevení, které je i nám povzbuzením:

„Potom jsem viděl, hle, tak veliký zástup, že by ho nikdo nedokázal sečíst, ze všech ras, kmenů, národů a jazyků, jak stojí před trůnem a před tváří Beránkovou, oblečení v bílé roucho, palmové ratolesti v rukou. A volali velikým hlasem: Díky Spasiteli, Bohu našemu, sedícímu na trůnu, a Beránkovi.“ (Zj 7, 9-10)

Bobumil Kejř

čtenáři čtou a píší

Ještě Pavel Glos

V loňském roce jsme vzpomínali i na stránkách našeho časopisu na výraznou osobnost Ochranské Jednoty bratra Pavla Glose. V Turnově, místě jeho působnosti, se také na něj konalo vzpomínkové shromáždění. Protože na všechny příspěvky tam nezbyl čas, využíváme příležitost, abychom je uveřejnili zde:

Vzpomínka na našeho bratra Pavla Glose by nebyla úplná, kdybychom alespoň krátce nezmínili jeho práci literární. Není to sbírka veliká, kromě knížky *Na bratrské jaře*, která je jakýmsi dokumentem odboje na turnovsku a tím přesahuje rámec církve, jsou tu dvě knížky románového charakteru a dva svazky povídek či vyprávění, a všechny nesou autobiografické rysy. Vycházejí v první polovině minulého století, knížka *Doma a na Pustinách* již v roce 1929, další tři pak těsně po válce. Při čtení všech těchto knížek si uvědomíme tři společné charakteristické rysy:

Autor jako citlivý a vděčný pozorovatel přírody tu vyznává lásku ke svému rodnému kraji v podhůří Krkonoš i k Českému ráji, který se mu stal domovem pro největší část jeho života. To druhé je jeho silné citění sociální, zřetelné obzvláště v prvotině *Doma a na Pustinách* a v povídce *Křest chudých* (sbírka *Na horách*). To třetí, nejdůležitější, je upřímná láska k Bohu a touha sloužit Ježíši Kristu v jeho nejmenších bratrích - služba bližnímu. To vše vede autorovo pero k zachycení jeho vlastních prožitků a zkušeností. V knížce *Město na hoře ležící* můžeme jeho očima vidět Ochranov v době jeho studií i prostředí biblického semináře, kde se mladí bratři z mnoha zemí připravovali na službu kazatele evangelia. Ve sbírce *Na horách* pak čteme črty z práce a zkušeností mladého duchovního - už na vlastním sboru.

Ve všech knížkách Pavla Glose nacházíme svědectví o Jednotě bratrské, jejím sborovém životě a práci, i když to není v hlavní dějové linii. V románu *Doma a na Pustinách* je hlavním motivem vnitřní růst a boje mladého člověka, jeho první upřímná láska i její

zklamání a smutný konec - smrt. Ale zároveň je toto vyprávění svědectvím o období po první světové válce, kdy Jednota prožívala „čas první lásky“. Čteme tu o tom, jak se v jejích sborech shromažďovala mládež, jak tito lidé měli vroucí touhu trávit co nejvíce ze svého volného času pospolu, ve sdružení, na výletech. Bylo jim radostí se společně zamýšlet nad Bibli, diskutovat, společně zpívat a modlit se. Ti mladí lidé byli posilou sborového společenství. Kéž by naše sbory měly takové živé skupiny mládeže dnes!

Poslední z knížek, *Marie Škopánová*, je svou formou nejbližší románu. Je to svým způsobem kronika rodiny autorovy matky, posléze i jeho vlastních rodičů. Ale za jednotlivými postavami děje tu vyvstává obraz evangelického hnutí na českém venkově na konci 19. století a v něm úloha Jednoty bratrské, práce jejích kazatelů a kolportérů, kteří neváhali jít i do zapadlých vesnic a na samoty, aby tam přinášeli zvěst o Ježíši Kristu.

Jsme vděční za toto svědectví, i když jsou to jenom útržky. Nebude-li toto období Jednoty zachyceno písemně, brzy upadne v zapomenutí. Tato malá sbírka spisů Pavla Glose si nedělá nárok řadit se k oficiální literární tvorbě, ale knížky si našly cestu ke čtenáři, potěšily, posloužily a vydaly svědectví - a to byl autorův záměr.

Na závěr chci volně citovat pár slov z kázání sestry Dáši Oupické: „Za šťastných okolností mohou i takové malé žánry promlouvat o zásadních, velkých i malých věcech v životě lidském se stejnou naléhavostí a účinností, jako ‘velká’ literatura.“ To jistě potvrdí mnohý z nás, vděčných čtenářů.

Růžena Halamová

Křest chudých

Píše se rok 1934. Snad nikdy, ani ve válce se tolik nenaříkalo na bídné živobytí jako v dnešní době - člověku se zdá, jako by si lidé na to již zvykli, jako by to patřilo k denní zábavě. Nechci ovšem tvrdit, že se lidé mají dnes nějak obzvlášť dobře, ale jistě dosud tak, že by měli spíše Pánu Bohu děkovat, než naříkat. Takové všelijaké povídání vypadá velmi pěkně, ale skrývá se za ním hodně sobectví a pohodlnosti těch, kteří nejraději sami pro sebe vše spotřebují a nedovedou si ničeho odříci. Myslím, že by takový člověk měl jednou vidět takovou opravdovou lidskou bídu, aby poznal, jak dobře mu je na světě!

Nedávno jsem dostal lístek, v němž mi br. Kupka oznamuje, že se jim narodilo děťátko, s prosbou, zda bych je mohl některý den přijít pokřtít. Kdo je ten bratr? Dosud jsem jej neviděl, bydlí asi pět hodin daleko od starého hradu Kostí, jako deputátník ve dvoře. Na lístku píše, jen abych přijel, že mi cestu autobusem rád nahradí, že chtějí mít všechny děti pokřtěné v naší církvi. Co činit? Autobus z Turnova do Sobotky jede dvakrát denně, nějak se tam tedy dostanu. Odpověděl jsem, že přijedu v úterý.

Je takový předjarní, slunný den, třebaže v noci byl ještě hodný mráz a Kozákov, Kopanina a majestátní Ještěd se na obzoru bělají a září jako nějaké alpské ledovce... Nasedám do autobusu - zdá se mi, že lidé vůbec raději jezdí autobusem, který po způsoby starých formanů zastaví, kde se komu zlíbí. Jedu až do Libošovic, šofér mi ochotně ukázal polní cestu ke staleté semtínské lípě. Sotva jsem kousek za vsí, potkám malého človíčka ve vysokých botách, tak k jedné straně sraženého, v záplatovaném obleku, na němž by se sotva ta původní látka poznala. Nějak zeširoka se na mne dívá, jako by nevěděl, co říci, ale pak si přece dodá odvahy a povídá: „Tak to vy budete asi ten pan kazatel, to jsem rád, že jste přijel. Proběhl jsem se, byl jsem s pánem na libošovickém nádraží a tak sotva že jsem došel naproti.“

Cestička se zužuje, jdu pomalu za ním a pozoruju ten těžký, znavený krok, tu pokřivenou postavu, vysedlou lopatku, a je mi tak nějak divně v duši. Vyptávám se na to dítě, je to již třetí holčička, prý by si přáli alespoň jednoho chlapce... Zdá se mi, jako by ta sehnutá hlava se při těch slovech ještě více sklonila.

Zatím jsme došli již do dvora. Nevím komu se mohou dvory líbit, mně alespoň nikoli. Kam se člověk podívá, všude samá sláma, smetí, hnůj. To ovšem v hospodářství jinak nejde, tomu rozumím, ale přímo bolestné je vstoupit do takových deputátních bytů, které jsou skoro ve všech dvorech stejné. Možná, že by nás pan nájemce překvapil moderními stájemi, napajedly, hospodářskými stroji, ale do deputátních bytů by nás asi žádný nevedl. To je jen pro „deputátníky“, které není možno poslat na výstavu jako pěkného krmníka, nač tedy dělati pro ně nějaké zvláštnosti?

Na chodbě je stará vyšlapaná dlažba a když jsem se konečně dostal do světnice, tu se mi zdálo, že jsem se ocitl v nějaké staré, příkladně klatovské věznici. Okno k severu, hustě zamřížované a před ním ještě křoví, stěny černé jako na chodbě, nábytek skoro žádný.

U kamen stála matka dítěte, dosud mladá, ale usouzená žena. Měla obvázanou ruku, to už sekala na dvoře roští a poranila se. V jedné posteli, která je společným lůžkem pro celou rodinu, sedí asi dvouletá holčička, druhá, asi o rok starší, sedí na lavici u kamen, a ta třetí, třínedělní brouček, spí zavinutá také v posteli. Ještě jedna duše mimo rodičů je ve světnici, to bude asi kmoťřička.

Otec dítěte se sotva doma obrátil, již se zase loučí, povoz na dvoře čeká. Není ani možné, aby se zúčastnil křtu vlastního dítěte, neboť „na chudáky musí být přísnost“. Matka se omlouvá, že je to u nich jen „jako u chudejch“. Rozumím, dobře rozumím, srdce se mi svírá, cítím se tak bezmocný na tolik bídy! Také mne chtějí pohostit. Nemohu odmítnout, ale o uzenku a rohlík se dělím s dětmi, které tak žádostivě hledí na nezvyklé sousto.

Když jsem z aktovky vyložil postříbřenou misku, která měla sloužit za křtitelnici, bylo to to jediné, co se v temné světnici trochu zalesklo. Matka vzpomínala na svůj domov v Rovensku, na tatínka, který brousil polodrahokamy, ale nyní jezdí po světě s houpačkami, nejvíce pak na to, jak byl můj předchůdce dobrý, že její mamince i v

komediantském voze dítě pokřtil. Za tu malou Marušku, která se při křtu ani trochu nepohnula, nezaplakala, jsem se dlouho modlil; byla tak tichá, jako by se svému těžkému údělu již nyní bezvýhradně odevzdávala.

Potom, když bylo již vše skončeno, měla matka v ruce připravené peníze na cestu a nějak ostýchavě, nesměle přidávala ještě pětikorunu za křest pro náš sbor. Povídal jsem jí, ať si jen peníze nechá, že vím, jaké to u nich je, ale ona se nedala odradit. Prý posledně jim bylo ještě lépe, to mohla dát celou desítkorunu, ale aby nedali nic, to že nejde! Musel jsem myslet na šart chudé vdovy...

Venku svítlo slunce a den voněl blížícím se jarem, zhluboka jsem si na čerstvém vzduchu oddechl a pospíchal po silnici ke Kosti a dále k Pomníkům, kde jsem měl zastihnouti autobus. Avšak atmosféra té ponuré kobky, kde žijí a rodí se lidé, šla se mnou dál...

Vzpomínám na rodinu tam za mřížemi deputátního bytu: tito lidé dovedou ve své bídě žít, žít a nereptat! Při takovýchto návštěvách se člověk učí, mnoho učí...

*Z knížky Pavla Glose „Na horách“
(zkráceno, připravila R. Halamová)*

ráj srdce

O milování nepřátel

Francouzský romanopisec Alexander Dumas zaznamenal ve svých pamětech tuto po-zoruhodnou událost: Jeho otec, vysoký francouzský důstojník ve válce prusko - francouzské procházel po vyhraném střetnutí se svým štábem bitevním polem a vyhledával padlé a raněné. Náhle uslyšel hlas raněného pruského důstojníka, který prosil o vodu. Generál Dumas se nad ním sklonil, aby mu dal napít ze své polní láhve.

V té chvíli Prusák vytrhl revolver a vystřelil. Jen medaile, zavěšená na levé straně hrudi, od které se kulka odrazila, zachránila generálovi život. A co učinil Dumasův otec? Odvrátil se a řekl provázejícím důstojníkům: „Dejte mu přece napít!“

Apoštol Pavel napsal v dopise Římanům: „Když má tvůj nepřítel hlad, nasyt' jej; žizní-li, napoj jej; učiníš-li to, nahrneš mu žhavé uhlí na hlavu.“ - Generál Dumas jednal přesně podle Pavla. Jak to asi působilo na pruského důstojníka, jenž po nezdařeném pokusu o vraždu očekával, že bude nejspíše sám zastřelen? - Škoda, že k události mohlo dojít až po bitvě. Jak nádherné by bylo, kdyby všichni vzájemní nepřátelé namísto válčení si uměli podat sklenici vody!

Kdy se Bůh dívá?

Ve sbírce „Děti píší Bohu“ je i tento vzkaz: „Milý Bože, když se budeš v neděli v kostele dívat, ukážu ti své nové boty.“ Stojí za to zamyslet se nad touto větou nedětsky.

Předpokládá se, že Bůh v kostele přinejmenším v neděli je, ale nemusí se dívat. A když se dívá, co vidí? Boty, nebo vůbec celý oblek? Naše tělo? Vidí pouze to, co mu chceme ukázat? Jako dospělí víme, že na takové naše věci se milý Bůh nedívá.

On vnímá jinak, lépe. V první knize Samuelově je napsáno: „Člověk hledí na to, co je před očima, ale Hospodin hledí k srdci.“ Podobně můžeme říci, že člověk slyší slova; ale co slyší Bůh? O tom říká žalmista: „Ještě než mám na jazyku slovo, ty, Hospodine, všechno víš.“ - A ještě k tomu vzkazu: Milý Bůh je nejen v kostele, ale všude, ať jsme kdekoli. Je dobře o tom vědět.

Bůh se nám blíží proto,
abychom se radovali, ne se děsili,
a vzdaluje se nám proto,
abychom po něm toužili, ne si zoufali.

Každým rokem se děje tento div: Po sněhu a zimě raší nový život. Abys nad tím neztrácel úžas, to ti přeji.

(Heidi Braunlich: Was ich dir wünsche)

Křesťanská víra nespočívá v tom, aby všichni křesťané měli ve všech bodech stejné mínění, ale aby každý jednal v Kristově duchu.

Albert Schweitzer

připravil Miroslav Matouš

August Gottlieb Spangenberg a „Idea Fidei Fratrum“

August Gottlieb Spangenberg (1704 - 1792)

Úvodem chci zdůraznit tři okolnosti v životě A. G. Spangenberga:

1. Spangenberg byl jedním z nejbližších spolupracovníků M. L. Zinzendorfa (1700 - 1760), i když oba byli velmi rozdílné osobnosti.
2. Spangenberg byl tím, kdo se výrazně podílel na vzniku Jednoty v Severní Americe. Pod jeho vedením se Bethlehem stal duchovním a ekonomickým střediskem bratrské práce.
3. Po Zinzendorfově smrti Spangenberg následně 30 let výrazně ovlivňoval práci Jednoty bratrské v Evropě, a to nejen svými spisy.

August Gottlieb Spangenberg se narodil 15. (nebo 16.) července 1704 v Clettenbergu (Harz). Spolu se svými třemi staršími bratry vyrůstal ve zbožném rodinném prostředí. V roce 1708 zemřela jeho matka ve věku 34 let. Když v roce 1713 zemřel i jeho otec, stal se v 9 letech úplným sirotkem. Následoval potom pobyt u různých příbuzných, což se sebou přinášelo i návštěvu různých škol. Jak Spangenberg později zdůrazňoval, žádného z jeho příbuzných v té době nenapadlo starat se o jeho náboženskou výchovu (vést ho ke Kristu). V 18 letech přišel Spangenberg do Jeny, kde jeho bratři v té době studovali a poznal tam drsný, nevázaný studentský život.

Kladný vliv na jeho další vývoj však měl Johann Franz Buddeus, který jako profesor v Jeně působil. Sám Buddeus byl ovlivněn učením pietistického theologa Augusta Hermanna Francka z Halle.

U prof. Buddea právě bydlel jeden z bratrů Spangenberga a také August Gottlieb, jako úplný sirotek, obdržel právo u něj bydlet. Profesor Buddeus se mu potom stal druhým otcem. Buddeus rozpoznal nutnost reformy církve. Jako první také vyučoval theologické předměty v němčině. Smyslem theologie pro něj byl výraz „praxis fidei et vitae“, tedy uskutečňování života ve víře. To byl podnět, který musel Spangenberga provázet dalších 50 let, až k formulování jeho „Idea fidei fratrum“ (nástin bratrské víry). Buddeus byl opravdovým „duchovním pastýřem“. „Býti křesťanem je obrat k prostotě“ - to je další z jeho výroků.

Čtyři povahové rysy profesora Buddea se později projeví u Spangenberga: 1) velkorysá skromnost, 2) spravedlivé a uvážlivé rozhodování, 3) odpor ke všemu přehnanému a výstřednímu, 4) vyzrálá shovívavost a laskavost.

V osmnácti letech zažil Spangenberg „obrácení“, dostal se ale do zajetí sekty, jejíž členové se nazývali „Andělští bratři“. Jejich hlavním požadavkem je celibát. V mysticky odloučeném postavení je zdůrazňován odstup od církve a je odmítána účast při sv. Večeři Páně. Spangenberg z toho byl zmátený a osamělý. Úmrtí vůdce této skupiny v roce 1727 a první kontakty se dvěma bratry z Ochranova, kteří po zkušenosti z vysluhování Večeře Páně 13. srpna navštívili Jenu, pomohly Spangenbergovi najít cestu zpět. Tito dva - Andreas Beyer a Gottlieb Weied - navštívili také profesora Buddea, který vydal Komenského spis: „Historia fratrum Bohemorum“ (Dějiny českých Bratří). Tento spis objevil Zinzendorf v radniční knihovně v Žitavě.

Oba ochranovští bratři se vraceli ze Saalfeldu, kde byli navštívit korunního prince Christiana Ernesta a Spangenberg jim poskytl přístřeší. V rozhovoru s nimi poprvé ve srozumitelném podání pochopil, co je evangelium: osvobozující poselství, zvěstující nesmírnou lásku Mesiáše. Sám Zinzendorf navštívil dvakrát Jenu - v letech 1727 a 1728. Asi 100 studentů vytvořilo skupinu podle ochranovského vzoru. Tak vzniklo užší propojení mezi studenty z Jeny a Ochranovem. To ovšem už bylo příliš pro profesora Buddea a církevní vedení v Eisenachu. Proto byl ustaven výbor, nazvaný „Seminarium catecheticum“, který tuto studentskou skupinu vyloučil. Členové tohoto sdružení se potom dobrovolně věnovali péči o děti a zvláště pak v chudinské škole před branami Jeny.

V dubnu 1730 navštívil Spangenberg spolu s Gottfriedem Clemensem Ochranov. Při návštěvě vzniklo přátelství mezi Zinzendorfem a Spangenbergem. Spangenberg prožil v Ochranově týden naplněný přátelským obecenstvím. V korespondenci mezi nimi nacházíme od této doby důvěrné oslovení „Ty“.

Také Zinzendorf doufal, že bude možno překonat napětí, které panovalo mezi Halle, střediskem pietismu, a Ochranovem a vzniklo po úmrtí A. H. Franckeho. Zinzendorf se o to přimlouval v poselství, které obdržel Spangenberg v Halle. Tato naděje ale měla jenom krátké trvání. Spangenberg, který přišel do Halle v roce 1732, způsobil kvůli kritickým výrokům k vysluhování svatě Večeře Páně konflikt a byl 3. dubna 1733 vypovězen. Jedná se o stejné datum, kdy byli vyhoštěni schwenckfeldiáni ze Saska a jimž poskytl Zinzendorf útočiště.

Tak tedy přišel Spangenberg v roce 1733 do Ochranova. Zinzendorf ho ustanovil svým pomocníkem. Dostal za úkol doprovázet do Ameriky schwenckfeldiány, kteří se jako kolonisté měli vydat na cestu na St. Croix, jeden z Panenských ostrovů. Cesta ale neproběhla podle plánu. Tak je Spangenberg v roce 1735 s kolonisty, kteří hledají nový domov, na cestě do Georgie. Roku 1736 cestuje dále za schwenckfeldiány, kteří našli útočiště v Pennsylvánii, kterou jako křesťanský stát založil W. Penn. Zde prožil Spangenberg jeden celý rok v křesťanském obecenství. Tento „zmátený proplete-

nec“ ovšem poprvé vede k myšlence „společné ekonomiky“.

Po visitacích na ostrově sv. Tomáše, kde v r. 1732 započala ochranovská misie a v Georgii, vrací se Spangenberg r. 1739 zpět do Evropy. V r. 1740 se žení s ovdovělou ses. Evou - Marií Imming, roz. Ziegelbauer.

Když se v r. 1741 Zinzendorf vypravil do Ameriky, prožili oba onu památnou „Abschiedskonferenz“ (konferenci na rozloučenou), na které byl úřad „generálního staršího“ přenesen na Ježíše Krista. Spangenberg zůstal v Evropě jako člen „Generální konference“. Současně je také pověřen funkcí pokladníka v „Generálním diakonátu“ a vedením práce v Anglii. V této době je stále na cestách mezi různými tamními sbory.

Dne 15. 6. 1744 přijal Spangenberg v Marienbornu biskupskou ordinaci s trojím pověřením - jako generální starší pro Ameriku, jako „Vicarius“ tedy zástupce biskupů a spolu se svou manželkou jako patroni (Hauseltern) sboru v Bethlehemu v Pennsylvánii. Spangenberg měl dobrý přehled o finanční situaci v Evropě a proto věděl, že těžko může počítat s nějakou finanční podporou z Německa. Z tohoto důvodu a proto, aby nebylo uvažováno o závislosti na půjčkách, byl při hospodaření v Bethlehemu kladen silný důraz na vlastní produkci (soběstačnost).

Tato hospodářská samostatnost v Bethlehemu nebyla samoúčelná, ale sloužila také jako základna pro misijní práci mezi indiány. Jenom letmý pohled na život v tehdejší Bethlehemu vyjevuje základní výsledek: vzniklo velmi úzké sepětí mezi „vnitřním“ a „vnějším“ životem. Praktická práce se stala službou a hodně se přitom zpívalo. Naopak bylo slaveno mnoho svatých Večeří Páně, kdy bohoslužba byla spojena se společným stolováním. Zhruba třetina obyvatel byla většinou na cestách. Přicházelo ale také mnoho návštěvníků.

Veškeré zaopatření v obci bylo řízeno společně. Nikdo nedostával plat, ale každý dostával to, co k životu potřeboval. Vznikl složitý organismus, který byl řízen přísným řádem a přesným účetnictvím. Důležitým předpokladem pro tento způsob spoluzití byla rovnováha mezi nadšením a chtivostí, vírou a vypočítavostí, vnitřním a vnějším, přísností a velkorysostí, neústupností a smířlivostí, přísným řádem a možností změn. Velkou pomocníci měl Spangenberg ve své manželce, která jako velitelka tuto práci konala s plným nasazením, ale i s láskou.

Rozdílný vývoj v Evropě a v Americe však vedl k různicím mezi Zinzendorfem a Spangenbergem. Zkušenost získaná z Herrnhagu, kdy radostná víra se zdá být naplněna překypující Boží milostí a strohou pracovitostí v Bethlehemu, která je vnímána jako zákonná povinnost: tyto dva rozdílné přístupy se ostře střetly. Spangenberg také odsuzoval oslovování Zinzendorfa slovem „Otče“ (Papa). Viděl v tom nebezpečí, že by to mohlo vést k označení jakéhosi „papežství“. Spangenberg byl povolán zpět do Evropy. Znamenalo to pro něho velké zklamání. Viděl svoji práci zneváženou a cítil

se odstrčený. Dlouhá doba bez písemného kontaktu jenom posilovala jeho obavy z nepochopení a odmítání jeho práce. I nedostatek osobní pomoci z vlasti stál Spangenbergu mnoho sil. A tak prožíval své odvolání jako těžkou ránu a křivdu. V této situaci se chtěl vydat na cestu mezi černochoy na Jamajku. Na jeho místo do Bethlehemu byl vyslán Johannes von Wattewille (a v souvislosti s touto změnou byl Ježíš od 13. 11. 1748 prohlášen Generálním starším také pro Ameriku).

Vlivem událostí roku 1749 došlo k tomu, že se otevřela cesta ke smíření mezi Zinzendorfem a Spangenbergem, který byl postupně a občas opět pověřován bratrskými záležitostmi. V této době měl za úkol podporovat práci a obhajovat Jednotu bratrskou hlavně literárně. Rozsáhlé spisy, např. „Deklarace“, „Výklad“ nebo „Závěrečná obhajoba“, které v této době vznikly, měly za cíl vyvrátit více než 1 300 obvinění, vznesených proti Bratřím a zvláště proti Zinzendorfovi.

Problémy v Bethlehemu, které byly duchovního i ekonomického původu, znovu volaly po působení rozhodné ruky. Spangenberg se vydal na cestu a 4. prosince 1751 doplul do New Yorku. Tentokrát má ale málo času na to, aby vzniklé problémy důkladně vyřešil. Chybí totiž i v Evropě. Už v roce 1752 jej Zinzendorf, jako „finančního génia“, povolává zpět. Obrovské zadlužení, způsobené opuštěním Herrnhagu a hlavně velkorysou přestavbou „Lindseyhouse“ - domu v Londýně - přerostlo Zinzendorfovi i celé Jednotě přes hlavu. Zinzendorf přiznal na Synodu 1753 v Londýně své velké zanedbání a na plenárním zasedání otevřeně přiznal svoji vinu na vzniku této těžké situace. Na Synodu došlo také ke smíření a srdečnému rozloučení mezi Spangenbergem a Zinzendorfem. Bylo to však také jejich poslední vzájemné setkání.

Dne 20. května 1754 se Spangenberg oženil po druhé. Jeho ženou se stala Martha Micksch, roz. Jähne. S ní se potom brzy vydal na svůj nejdelší pobyt v Americe, který trval od r. 1754 do r. 1762. Za jeho vedení zažil Bethlehem neuvěřitelný rozmach. Více než 40 různých řemesel se tam usídlilo a počty zvířat v zemědělství dosahovaly stavů velkochovů - 500 krav, 500 ovcí a 100 koní.

Když se však r. 1755 anglo-francouzská válka nezastavila před městem, ocitl se Bethlehem mezi válčícími jednotkami. Po hrozném krveprolití dne 24. 11. 1755 v sousedství města muselo být obehnáno dřevěnými hradbami a dnem i nocí střeženo. Navzdory mnohemu strádání a ztrátám získalo společenství v Bethlehemu mnoho zkušeností.

V roce 1760 Zinzendorf umírá a Spangenberg se má vrátit do Evropy. Cesta se však uskuteční až v roce 1762. Na základě doporučení (podnětu) vedení Jednoty bratrské v Ochranově dochází v letech 1761-62 k ukončení společného hospodaření. Jedním důvodem bylo to, že toto velkopodnikání by po odchodu Spangenbergu těžko někdo jiný dokázal tak úspěšně vést.

Druhým to, že z pohledu ochranovského vedení toto společné hospodaření přináší některé další problémy a tím je i zpochybňuje.

Když Spangenberg v r. 1762 dorazil do Evropy, čelila Jednota velkému zadlužení. Touto problematikou se musely zabývat obzvláště tři tzv. „konstituční“ Synody a to 1754 a 1769 v Marienbornu a roku 1755 v Barby. Právník Johann Friedrich Körber, který se podílí na stylizaci a sepsání Ústavy JB, ale především Spangenberg, který byl označen jako „Pořadatel Jednoty“, střídají ve vedení jejího zakladatele - hraběte Zinzendorfa. V letech po Zinzendorfově smrti se Spangenberg stává stále výraznější osobností. V této době se také rozšířilo losování, které bylo využíváno jako prostředek správy věcí církevních. Často to vedlo k řadě rozporupných rozhodnutí. Metoda losování byla postupem času stále více zpochybňována, protože bylo často těžko rozlišit, zda jde o Boží vůli nebo lidský omyl.

V těchto letech Spangenberg také zpracoval Zinzendorfův životopis. V roce 1777 také vznikl první návrh spisu „Idea fidei fratrum“, díla, které vyšlo v roce 1779 v Barby. Toto dílo si blíže představíme příště. Dále byly shromážděny Spangenbergovy promluvy k dětem a sestaven zpěvníček dětských písní. Dokud mohl Spangenberg cestovat, byl stále na vizitačních cestách mezi sbory. Po změně sídla Ředitelství obýval prostory Zinzendorfova zámku v Berthelsdorfu. I ve vysokém věku se zúčastňoval úředních zasedání.

Dne 13. 11. 1791, při jubilejní slavnosti měl Spangenberg, jako jediný žijící účastník památného Synodu v roce 1741, poslední promluvu v ochranovském sboru. Zemřel dne 18. září 1792 a byl pohřben 23. září na bratrském hřbitově v Ochranově. Lze říci, že Spangenberg zachránil Jednotu bratrskou před sklouznutím do zajetí sektářství.

Michael Salewski, Niesky, překlad Viktor Kalista
(Upravená přednáška, prosloušená na kazatelské konferenci
Jednoty bratrské 14. 11. 1995 v České Lípě)

A. G. Spangenberg, Idea fidei Fratrum

O Písmu svatém

§ 17.

Krátce, knihy Starého zákona pojednávají o Bohu, jeho díle a jeho vůli. Mluví o smlouvě, kterou Bůh uzavřel s lidem Izraele, ale též o nové smlouvě, která byla tehdy ještě očekávána, ale nyní se uskutečnila skrze Krista. Ve Staré smlouvě nalezneme zákon, který dal Pán lidu Izraele, ale také jemu daná velká zaslíbení. Neboť když proroci čas od času horlili proti neřestem, které ovládaly lid, Bůh směřoval smysl jejich činu do budoucího času a oni mluvili skrze Ducha svatého. Na historii židovského národa je hloubka této

zkázy vidět obzvláště. Jsme ale my lepší, než oni? Můžeme na tom sledovat, s jakou trpělivostí, shovívavostí, věrností, soucitem, slitováním, ale také s jakou vážností a horlivostí proti zlu On s lidmi jedná. Vždy se přitom zjevuje Jeho milost, láska, pravda, moudrost, spravedlnost, svatost a také jeho mocná paže. Ve spisech Starého zákona je poklad věčné Boží pravdy.

§ 18.

Jak je to potom se spisy Nového zákona? Všechno, co bylo o Bohu, Jeho díle a Jeho vůli řečeno ve spisech Starého zákona, potvrzují spisy Nového zákona. V něm nacházíme to, co nám Bůh skrze svého Syna řekl a co nám Duch svatý skrze Ježíšovy učedníky dal poznat. Nový svazek milosti je zvláštní tím, že je všeobecný a neváže se k jednomu nebo jinému národu: Stará smlouva byla zvláštním svazkem s lidem Izraele. Kdo věří v Ježíše Krista, ten patří k nové smlouvě. Naše bytí je založeno na Ježíši Kristu a tím odpadají v nové smlouvě některé věci, které ve staré smlouvě byly stínem toho, co bylo ještě očekáváno. Tím, že se Ježíš Kristus stal sám obětí za nás a smířil nás svou krví, již nepotřebujeme žádné oběti, které Bůh přikázal Izraelitům. Krátce, se začátkem Nové smlouvy se končí Stará a přikázání, která náležela zvláštnímu svazku Boha s Izraelity, nás nyní již nezavazují (např. ta, která se týkají levítské bohoslužby). Avšak přikázání ve Starém zákoně, která jsou všeobecná, máme i v Novém zákoně. A všechna zaslíbení Starého zákona, která odkazují na Nový, jsou v Novém zákoně zřetelnější a jsou naplněna. V učení Ježíše Krista a jeho učedníků navazuje, jako v nějakém řetěze, jedna pravda na druhou a tyto nesmějí být oddělovány.

Toto učení Ježíše Krista a jeho učedníků ve svém celku se nazývá v Písmě svatém evangelium... Proto říká Pavel: „...evangelia, jež Bůh ústy svých proroků předem zaslíbil ve svatých Písmech“ (Ř 1,2). V tomto evangeliu je nyní ovšem Ježíš Kristus a smíření, které se stalo skrze jeho krev, hlavní věci... A proto také nazývá evangelium slovem o kříži, totiž Kristu (1 K 1,18) a říká o tom: „... je to moc Boží ke spasení pro každého, kdo věří“ (Ř 1,16). Proto to také znamená evangelium našeho spasení (Ef 1,13) a evangelium pokoje (Ef 6,15). Tak můžeme zřetelně vidět, jak lze slovu „evangelium“ v jeho zvláštním smyslu někdy rozumět. Ale ve většině míst Nového zákona, jak bylo řečeno, rozumíme evangeliu jako celému učení Ježíšovu a jeho učedníků. Kázání na hoře (Mt 5-7) je ryzí evangelium.

Když se tedy ptáme: Co je obsahem spisů Nového zákona? Odpověď: Evangelium. Všechno spolu souvisí. Když je kázán Ježíš Kristus, jsou ti, kteří Jej ve víře přijímají jako svého Spasitele, zproštěni všech vin a trestů a jejich hříchy jsou jim odpuštěny. Jsou přitom naplněni Ježíšovou láskou, neboť komu je mnoho odpuštěno, více miluje (Lk 7,47). Bůh je z Kristovy vůle přijímá za své děti a dává jim pečeť Ducha svatého. Skrze Krista dostávají přístup k Otci a mohou Jej směle a s veškerým spolehnutím prosit, tak

jako milé děti prosí svého milého otce. Protože milují Krista, zachovávají jeho přikázání a činí to ze srdce. Neboť je jim darováno nové srdce a Bůh sám jim vepíše svůj zákon do jejich srdcí. Dává jim totiž poznat nejen to, co se Jemu přičítá, ale dává jim též radost a sílu být poslušni Jeho přikázání a zejména v lásce jednat s ostatními. Pokud chybuji a propadají hříchu, pak jej vyznávám Pánu a on jim nejen odpouští, ale také je očišťuje od všech jejich nepravostí (1 J 1,9). To snášejí z Kristovy vůle s radostí, neboť je naplňuje živoucí naděje věčného života. A když pak uzavírají svůj běh v tomto světě, odcházejí utěšeně ke svému Pánu a Spasiteli a patří na Jeho tvář ve věčné radosti a blaženém světle. To vše, jak již bylo řečeno, spolu souvisí a nesmí být oddělováno. Kdo to ale odděluje, jistě se mýlí a nejedná podle evangelia. Kdo zůstává v prostotě a nenechá se zmást, ten jistě zakusí všechno tak, jak je uvedeno v evangeliu.

§ 19.

Tolik o obsahu Starého a Nového zákona a kdo o tom dobře rozvažuje, ten se nemůže zdržet toho, aby Bibli ocenil jako vzácnou a drahocennou a děkoval Bohu z celého srdce za její zachování až po naše časy. Neboť kdyby se tak nestalo, byli bychom ve velké nejistotě, jak vzhledem k dějinám, tak vzhledem k učení o Bohu, Jeho skutcích a Jeho vůli. Měli bychom příčinu neustále přemýšlet: „Kdo ví, jestli to, co slyšíme od našich předků, je pravda, celá pravda a nic než pravda.“ Můžeme totiž vidět z každodenních zkušeností, že když je nějaké vyprávění podáno pouze ústy tří nebo čtyř osob, stane se obvykle úplně jiným, než čím bylo na počátku...

§ 20.

To, že Nový zákon byl napsán Božími muži z popudu a za zvláštního přispění Ducha svatého a je nám dán od Boha z milosti k naší spáse, to lze rozpoznat z jeho obsahu. Obsahuje totiž evangelium (§18) a to je moc Boží ke spasení pro každého kdo věří (Ř 1,16). Tak se osvědčilo na mnoha tisících, ba dokonce miliónech lidí. Stali se skrze víru Božími dětmi, dosáhli odpuštění svých hříchů a tím i klidné a pokojné svědomí, dosáhli svobody od otročení hříchu a ďáblu, jsou nová stvoření a účastní Ducha svatého, láska k Ježíšovi a k jejich bližním naplnila jejich srdce, stali se ochotnými a zdatnými ke všem dobrým skutkům, nachází se ve stavu, kdy z Ježíšovy vůle s radostí snášejí nesnáze, Bůh jim daroval živou naději věčného života, ve které buď již utěšeně zemřeli, nebo ještě žijí... Když někdo říká: Nemůže se to stát také na základě jiných spisů Božích mužů? Tak já odpovídám: Ano, ale pouze pokud jsou vzaty z Písma svatého. Neboť jinak je nemožné a nelze prokázat žádným příkladem, že by toho bylo možno dosáhnout skrze lidské spisy, ani kdyby k nim přistupovali s posvátnou úctou.

§ 24.

Že je Písmu svatému na mnoha místech nesnadno porozumět, to dokazují nesčetné o něm psané komentáře. Neboť pokud nemáme věřit tomu, že všichni ti muži, kteří ony spisy vydali, vykonali neužitečnou a zbytečnou práci, tak musíme připustit, že mnoho míst Písma potřebuje vysvětlení a výklad. Nyní to ale budou spíše zákon a proroci, než evangelium, které můžeme nazvat světlem. K zákonu: „Hospodinovo přikázání je ryzí, dává očím světlo.“ (Ž 19,9b), „Světlem pro mé nohy je tvé slovo, osvětluje moji stezku.“ (Ž 119,105), „Vždyť příkaz je světlem a vyučování osvětluje ...“ (Př 6,23). Pavel mluví o „světlu evangelia slávy Kristovy“ (2 K 4,4) a Petr nazývá prorocké slovo „svící, svítící v temném místě, dokud se nerozbřesne den a jitřenka vám nevzejde v srdci“ (2 P 1,19).

Když nyní zákon, proroci a evangelium jsou světlem, jak potom mohou být nejasnými? A když nejsou nejasnými, proč je třeba je vysvětlovat?

Je mnoho míst v Písmu svatém, k jejichž vysvětlení je třeba historie, geografie, matematiky a jiných věd. V prorockých spisech zůstalo ještě mnoho nenaplněno a když potom pátráme v časech, na které Duch svatý poukazuje, pak se domněnky a pravděpodobnosti neukazují jako zbytečné, pokud nejsou vydávány za naprosto jisté pravdy. Všechny tyto a ještě mnoho jiných věcí, které se nalézají v Písmu, jsou prospěšné, ale nejsou nutné ke spasení.

Pak jsou ale jiná místa v Písmu svatém, která obsahují pro naše spasení potřebné základní pravdy. Tato jsou buď sama zcela zřetelná, jako je např. Boží přikázání, abychom věřili ve jméno jeho Syna Ježíše Krista a milovali se navzájem, nebo stojí na jiném místě v Bibli vedle naprosto zřetelných slov a jsou bez velkého hloubání na základě jiných míst Písma, která pojednávají o tomtéž, zřetelná. Např. když čteme: „Ale zasvěcení, které jste vy od něho přijali, zůstává ve vás, takže nepotřebujete, aby vás někdo učil; jeho zasvěcení vás učí všemu, a je pravé a není to žádná lež; jak vás vyučil, tak zůstávejte v něm.“ (1 J 2,27). Při tom si vzpomeneme na to, co říkal Ježíš o Duchu svatém a tak to nezůstane nejasným. Náš Pán Spasitel totiž říká: Přímluvce, Duch svatý, zůstává s vámi a bude ve vás (J 14,17). Duch pravdy vás uvede do veškeré pravdy (J 16,13). Duch svatý vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl (J 14,26). To je ryzí pravda a při té musíme zůstat (J 8,31).

Kdo toto všechno, co stojí zřetelně v Písmu, skrze Boží milost ve víře přijme a jako dítě následuje, ten nesejde z cesty k věčnému životu.

překlad J. Just

(Pozn. překladatele: Všechny citace Písma jsou převzaty z Ekumenického překladu, doslovnou citaci biblických míst uvádím v uvozovkách)